

Adoption & Samfund

Medlemsblad for Adoption & Samfund | Nr. 6 | December 2010 | 34. årgang

Læs i dette nummer:

Hjælp – mit barn vil ikke sove! | Søvn er kun et problem når den udebliver
Hjælp til putningen | Den svære søvn | Euradopt-konferencen | Landsmøde

INDHOLD

Leder: Må vi bede om mere rummelighed og et anstændigt menneskesyn?	3
Christina Krag Degn: Hjælp – mit barn vil ikke sove!	4
Anne Mette Qvist: Sønnen er kun et problem når den udebliver	6
Lone Guldbrandt Tønnesen: Hjælp til putningen	7
Jeanette Hedegaard: Den svære søvn.	8
Nina Hauge Jensen: Uddrag fra dagbog	9
Jens Damkjær: En beretning fra Euradopt-konferencen i Oslo	10
Lone Lindberg: Tanker fra generalforsamlingen	12
Hovedbestyrelsens beretning for 2009-2010	14
Præsentation af hovedbestyrelsen	17
Landsmøde i Adoption og Samfund	19
Nyt fra landegrupperne	20
Nyt fra lokalforeningerne.	22
Lokalforeninger og landegrupper	25
Rådgivningsguide	26
Artikelloversigt 2010	27

Adoption & Samfund

Foreningstelefon:
Hjemmeside:

65 92 00 18
www.adoption.dk

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Næstformand:

Paul K. Jeppesen
Granparken 165
2800 Lyngby
paul.k.jeppesen@adoption.dk
27 29 34 61 (priv.) / 32 83 05 08 (arb.)

Sekretær:

Carl Erik Agerholm
Teglvvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Lisbeth Mogensen
Paradisvej 4, Ulborggård
6990 Ulfborg
lisbeth.mogensen@adoption.dk
97 48 19 29 / 24 46 16 99 (mob.)

Jørn K. Pedersen
Prangerager 38
7120 Vejle Øst
joern.k.pedersen@adoption.dk
60 82 04 35

Bente Pedersen
Assensvej 52, st. th.
5750 Ringe
bente.pedersen@adoption.dk
62 62 20 51

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
59 43 92 01

Jens Damkjær
Vestre Fasanvej 53
8410 Rønne
jens.damkjaer@adoption.dk
40 83 41 93

Sidsel Babette Johansen
Englodden 8
8320 Mårslet
sidsel.babette.johansen@adoption.dk
86 78 27 22

Jette Kristensen
Solbakken 25
6933 Kibæk
jette.kristensen@adoption.dk
97 19 16 43

Suppleanter:

Inge Strandby Jensen
Nedergade 29D, st. tv.
5000 Odense C
inge.strandby.jensen@adoption.dk
66 19 16 09

Rie Østergaard
Holbævej 16
7400 Herning
rie.oestergaard@adoption.dk
97 22 12 87

Charlotte Christensen
Gl. Ringkøbingvej 1A
7400 Herning
charlotte.christensen@adoption.dk
97 21 18 78

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
86 45 26 32

Medlemsadministration:

Adoption & Samfund
Medlemsadministrationen
Skibbroen 6,2. – Postboks 13
6200 Aabenraa
medlemsadm@adoption.dk
74 62 77 17

KOLOFON

Redaktion:

Hovgårdsparken 53
2670 Greve
bladet@adoption.dk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz 60 72 90 05
Hovgårdsparken 53 (kontakt efter 19)
2670 Greve

Anne-Louise
Linnemann Bech 39 61 03 61
Enighedsvej 49B
2920 Charlottenlund

Tina Johansen Krogh 35 43 02 16
Borgmester Jensens allé 22, st. th.
2100 København Ø

Anne Marie Andresen 38 79 97 35
Raunstrupvej 6 (kontakt 17-19)
2720 Vanløse

Jeanette Hedegaard 26 79 29 78
Ny Carlsberg Vej 20, 3.
1760 København V

Lykke L. Pedersen 45 85 12 79
Brede 65
2800 Kgs. Lyngby

Ansvarshavende for dette nummer:

Heidi Senderovitz

Medlæser:

Jeanette Hedegaard

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76

Oplag: 4.300 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes meddelt medlemsadministrator på e-mail medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement kr. 375,-
Medlemskab inkl. blad kr. 375,-
Annoncepris Kr. 10,- pr. spaltecentimeter.

Bladet modtager altid gerne billeder. Hvis man ønsker fotografens navn nævnt, skal det anføres. Husk at oplyse om navn, adresse, motiv, afgiverland og tidspunkt. Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i bladet udtrykker forfatterens synspunkter og ikke redaktionens eller foreningens.

Bladet udkommer i februar, april, juni, september, oktober og december.

Forsiden: Den lille julenisse hedder Oliver. Han er 1 ½ år og født i Etiopien.

DEADLINE NÆSTE NUMMER:

10.01.2011

Må vi bede om mere rummelighed og et anstændigt menneskesyn?

For et år siden berørte jeg på denne plads en drengs udtalelse i julekalenderen: „Din mor gad ikke engang ha' dig. Det kan jeg sku' da godt forstå, du er jo vasket med lort i hovedet.“

Grunden til at tage denne udtalelse op igen i år ligger i den seneste udvikling på det politiske plan i Danmark. Vores rummelighed er under voldsomt pres. Der gennemføres konstant stramninger i forhold til mennesker, der er anderledes end etnisk danske – hvad det så ellers er.

Konsekvenserne af denne fortsatte stramning er skræmmende, også i forhold til vores samfunds fremtidige muligheder.

Førende erhvervsfolk her i landet beskriver det meget uheldige i, at vi som danskere efterhånden er blevet kendte for ikke at være imødekomende over for fremmede. Det koster dyrt i dansk velfærd bl.a. i form af tabte samarbejdsrelationer til vore samhandelspartnere.

Jeg kan være nervøs for, at det mere og mere restriktive syn på mennesker, der ser anderledes ud og måske endda har brug for en offentlig ydelse, også får negative konsekvenser for adoptivbørn og adopterede voksne. Ofte kan den almindelige borger jo ikke se forskel på fx en ung somalier og et adoptivbarn fra Etiopien. Men udgangspunktet burde selvfølgelig være, at der slet ikke skulle være bekymring for, om andre kan se forskel:

- Vi skal acceptere og glæde os over, at vi har en kulturel forskellighed, både pga. internationale konventioner som vi har indgået, herunder Haager-konventionen, for slet ikke at nævne væsentlige menneskerettighedskonventioner, men også ganske almindelig sund fornuft og medmenneskelig rummelighed samt hensynet til Danmarks fremtidige handel med andre kulturer.
- Vi skal hylde forskellighed som noget positivt, både til glæde for vores adoptivbørn, der vil kunne blive mødt med mere accept og menneskelig nysgerrighed, men også til glæde for det danske samfund.

- Danmark skal igen i omverdenens øjne have status som et attraktivt samfund, der netop kan bevare en god velfærd, også fordi danskerne er i stand til at forstå andre mennesker og kan skabe tværkulturelle relationer til glæde for begge parter.

- Vores samfund bør have råd til at rumme forskellighed og mangfoldighed, også over for de anderledes og ikke superstærke.

Selv om langt de fleste adoptivforældre kæmper for at give deres børn en uddannelse, et humanistisk menneskesyn og nogle gode sociale kompetencer, bliver børnene ved det første indtryk oftest bedømt på deres udseende.

Det bliver sørme ikke nemmere at være adopteret i Danmark, som fremtiden tegner lige nu! Helt ærligt: Kan vi ikke gøre det lidt bedre?

Michael Paaske
Formand

Du og din familie ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Hjælp – mit barn vil ikke sove!

af Christina Krag Degn

Ovenstående er vel en sætning, som de fleste småbørnsforældre nikker genkendende til? Dårlig nattesøvn og perioder med mange opvågninger i løbet af natten er jo ganske almindeligt, når man har små børn – men der er måske alligevel god grund til at tage søvnproblemer mere alvorligt, når det drejer sig om adoptivbørn.

Den første tid

På en kølig og regnfuld decemberdag i 2008 modtog vi vores ældste søn i Vietnam. Han var dengang 6 mdr. gammel og på alle måder en fantastisk dreng. Som førstegangsførelse havde vi ikke den helt store erfaring med søvnmønstre og genvordigheder med småbørn, der ikke sover, når forældrene synes, at de skal. Alligevel fik vi hurtigt mistanke om, at noget var galt, da vores lille søn kun sov i 20 minutters intervaller i de første uger, vi havde ham. Han skulle vugges i søvn og derefter lægges meget forsigtigt, hvorefter han vågnede præcis 20 minutter senere med gråd. Herefter begyndte hele seancen forfra.

I de fire uger i Vietnam lykkedes det os ganske få gange at få ham til at sove i et par timer, ellers sov han kun ½ time til tre kvarter ad gangen. Vi talte om, at hans søvnproblemer sandsynligvis skyldtes den traumatiske oplevelse, han lige havde været udsat for. Allerede på dette tidspunkt forsøgte vi med forskellige midler at få ham til at sove lidt længere – at sove med ham i vores seng, da vi gerne ville give ham al den tryghed og nærhed, han havde behov for. Men han græd bare og tumlede rundt, ude af stand til at finde ro. Så forsøgte vi at lægge ham i egen seng, men man kunne næsten ikke liste rundt på bare tæer i hotelværelset, før han vågnede og

græd. Da det lykkedes os at skaffe en barneseng magen til den, han havde ligget i på børnehjemmet – en elektrisk vugge – fik vi ham til at sove lidt længere, men aldrig mere end to timer i træk.

Hjemkomst

Da vi ankom til Danmark fuldstændig udsulte efter en forfærdelig flyvetur, sov han – og vi – for første gang tre timer i træk sammen. Vi håbede naivt, at han nu ville fornemme, at vi var hjemme og gradvist falde til ro med en mere normal søvnrhythme. Det gjorde han ikke, og de første måneder var vi oppe mellem fem og syv gange hver nat til et grædende barn, der kun kunne trøstes med en flaske mælk, hvorefter han blev vugget i søvn i armene og lagt i seng igen så forsigtigt, at prinsessen på ærten ville have været misundelig.

Vi kæmpede virkelig for at opretholde en nogenlunde normal hverdag, hvor skæb-

I de fire uger i Vietnam lykkedes det os ganske få gange at få ham til at sove i et par timer, ellers sov han kun ½ time til tre kvarter ad gangen.

nen ville, at mor var blevet gravid kort efter hjemkomsten til Danmark. Vores omgivelser havde svært ved at forstå, at vi næsten ikke kunne hænge sammen, og vores søn var jo i sine vågne timer en glad og nysgerrig dreng. I de gode perioder, som var forholdsvis korte, var vi oppe med ham mindst tre gange hver nat, og han sov ikke ret længe ad gangen om dagen. Dette stod på det næste halve år, og de gange, hvor vi har stået og vugget ham i barnevognen udenfor klokken fire om morgenen kan ikke tælles på to hænder!

Et nyt familiemedlem

Da vores yngste søn kom til verden, kæmpede vi således fortsat med mangel på søvn, men vi havde lært at leve med det, selvom den konstante træthed var en særdeles uvelkommen følgesvend. Der gik ca.

14 dage fra fødslen af den lille ny, til det gik helt galt for den nybagte storebror, hvad nattesøvnen angik. Omvæltningen ved den nye familiesituation havde væltet ham fuldstændig, og han var tilbage til udgangspunktet – han sov i 20 minutters intervaller og allerhøjest 45 minutter ad gangen.

Da der var gået en måned på denne måde var vi ved at segne – der var ikke længere rum til at deles om opgaven, da den lille også krævede fuld opmærksomhed. Vi havde ikke skyggen af overskud. Ikke alene vågnede vores søn mange gange hver nat, men han skreg som en besat og vi havde svært ved at trænge ind til ham. Da vi senere fik at vide, at små børn kan glide ind i en nærmest psykotisk tilstand, hvis de ikke får hvile nok, var vi ikke overraskede. Også om dagen begyndte tingene at gå skævt – vores ældste søn, som ellers altid havde været en glad dreng, begyndte at blive tvær og hysterisk, bleg og træt.

Professionel hjælp – troede vi

Vi nåede til sidst et punkt, hvor vi var desperate og besluttede at opsøge professionel hjælp. Vi vidste, at det var et spørgsmål om tid, før vi ikke kunne holde sammen på familien længere. Det viste sig, at den hjælp, vi havde håbet at hente blev endnu en kamp, denne gang for at få det professionelle behandlersystem til at tage vores problem alvorligt.

Herefter kontaktede vi Adoption & Samfunds frivillige rådgivere, hvor vi talte med en psykolog, der var imødekommende, men ikke forstod situationens alvor. Rådet lød på at give vores søn tid og at sove, når børnene sov. Problemet var, at vi ikke havde overskud til at give tid, og at det ganske enkelt ikke var muligt at passe børn, hus og arbejde samtidigt med, at vi skulle sove, når muligheden bød sig.

Psykoterapeut

PAS-ordningen var næste skridt, men vi stod af, da konsulenten som noget af det første spurgte, om vi havde talt med vores

18 mdr. gamle søn om, at han var blevet forladt, og at han havde nogle traumer, der skulle bearbejdes. Vi havde faktisk forsøgt at tale – så godt man kan med et barn i den størrelse – om, at vi havde hentet ham i Vietnam, og vi havde endda lavet en billedbog om det. Vores søn var tydeligvis utilpas ved emnet. Så vi mente ikke, at denne psykoanalytiske tilgang var vejen frem.

Praktiserende læge og børnelæge

Familiens læge blev dernæst kontaktet, for vi var så desperate, at vi ville bede om at få noget medicin til vores søn, som kunne få ham til at sove nogle timer i træk – bare i en kort periode, så vi selv kunne komme ovenpå igen og have kræfter til at kæmpe videre. Ingen af os havde nogensinde forestillet os, at vi ville bede om sovemedicin til vores barn, og det var med meget blandede følelser, at vi tog hul på emnet overfor lægen. Han afviste dog blankt at give medicin til så lille et barn og rådede os til at kontakte en børnelæge. Dette viste sig dog igen at være som at løbe panden mod en mur.

Børnelægen var også totalt afvisende over for at tage problemet alvorligt, og mente, at når en af os gik hjemme på barsel, kunne problemet vel ikke være så stort. Ydermere foreslog han, at hvis det virkelig var så stort et problem, måtte vi tage fri for at passe vores ældste søn og så søge lønrefusion fra kommunen.

Børneambulatoriet

Vi havde hørt fra nogle venner, som har plejebørn med massive søvnforstyrrelser, at man kan give børn med den slags forstyrrelser et tilskud af søvnhormon, kaldet melatonin, der kan få dem til at falde bedre til ro og give noget sammenhængende søvn. Med det i baghovedet bad vi vores praktiserende læge om en henvisning til Børneambulatoriet, hvor de har såkaldte søvneksperter. Sundhedsplejersken med speciale i søvn kunne godt forstå, at vi havde et stort problem, men mente, at vi skulle afprøve nogle pædagogiske fif, inden vi gik til medicinering. Men vi havde jo prøvet alt, hvad lærebøgerne bød på. Det viste sig da også, at vores søn ikke reagerede nævneværdigt på de gode tiltag, vi satte i værk.

Fem uger efter det første møde på ambulatoriet var der stadig ikke den store forskel at spore i vores søns adfærd, og vi forlangte nu at få en recept på noget søvnhormon, som vi hele tiden havde sat vores lid til. Det fik vi, dog med en formaning om, at det ikke var en løsning på sigt. Det vidste vi godt, men det drejede sig om lindring af problemet her og nu. Som forventet gav melatonin nogle sammenhængende timers

nattesøvn, hvilket var en stor lettelse. Men natteroen havde langt fra indfundet sig, og der var ikke meget overskud og energi at trække på hos hverken forældre eller barn.

Miraklet i Thailand

Kort tid efter vores yngste søns fødsel havde vi bestilt en rejse til Thailand – vi ville afsted i en måned for at komme til hægterne og bare være sammen uden at skulle tænke på madlavning og vasketøj. Vi talte om at aflyse – tanken om at bo alle fire på et lille hotelværelse med skrig, skrål og natteuro var skræmmende. Men vi besluttede at tage afsted, og gud ske lov for det!

Vi var alle helt udmattede ved ankomsten oven på en forfærdelig flyvetur. Da vi skulle i seng, slog vores ældste søn til. Han stod ret op og ned i sin seng og skreg, fuldstændig ude af flippet. Efter en rum tid med forsøg på at lægge ham til at sove og mere skrigeri tog vi ham over i vores seng med besked om, at vi ikke ville høre mere til ham den nat. For første gang nogensinde lå han i vores seng en hel nat – og vi fik sovet noget. Næste aften lagde vi os alle fire i samme seng fra start af, for vi var enige om, at hvis vores ældste søn kunne finde ro med det, så var det intet mindre end et mirakel. Det gik, og i løbet af de næsten 30 dage lærte han at sove nogenlunde roligt i sengen mellem mor og far. Uden medicin og uden bøvl og ballade! Der var virkelig sket et mirakel, som helt sikkert ikke ville være sket, hvis vi var blevet hjemme.

Hvad har vi lært?

Der er ingen tvivl om, at vores søn ændrede adfærd og søvnmønster, fordi han med turen til Thailand blev udsat for et stort chok, der tvang ham til at finde sin rolle i familien og til at styrke sin tilknytning til mor og far. Vores søns søvnproblemer har nemlig ikke skyldtes hverken sult, mangel på struktur eller svingende signaler fra forældrene. Han har ikke kunnet sove i næsten halvandet år, fordi han har lidt af noget, vi vil kalde for en

eksistentiel grundangst. Psykologer vil muligvis kalde det noget andet, men for os at se har vores søn lidt under et stort traume, som han har fået ved at blive efterladt af sin biologiske mor, været på børnehjem i seks måneder og herefter skullet finde sig selv i en ny familie med nye forældre. Oven i købet har han skullet finde sin rolle som storebror relativt hurtigt efter at han overhovedet havde fået en familie. Det har ført til en grundangst hos ham for at blive forladt og for ikke at passe ind.

Hvad gør man så som forældre for at lindre og skabe tryghed? Vores bedste bud er, at man skal være ekstremt opmærksom på at styrke tilknytningen mellem barn og forældre hele tiden. Man kan ikke forcere et barns tilknytning til forældrene, og en tilknytningsproces er måske i virkeligheden noget, der varer flere år – måske hele livet? For os kom den virkelige tætte tilknytning først, da vi blev revet ud af vores genkendelige hverdag, hvilket gjorde det tydeligt for vores søn, at han „kun“ havde os at holde sig til.

Når det er sagt, er trygge rammer og faste strukturer i hverdagen også meget vigtige, ligesom man skal være god til at give tid og vente på, at barnet selv finder ro. Vores søn har et meget stort behov for, at både mor og far har tid til ham, og at alting er, som det plejer at være. Det har taget sin tid for ham, men han har nu sovet fuldstændig roligt fra ca. 19.30 til 5.30 hver nat i et halvt år – i mors og fars seng, selvfølgelig!

Endeligt kan det ikke siges stærkt nok: stol på de fornemmelser og følelser, I selv har som forældre. Lad være med at efterleve gode råd fra familie, venner og professionelle, hvis I ikke føler, at det er det rigtige for jer. Det, der virkede for os, var at gå stik imod strømmen af gode råd og gøre det, vi følte var rigtigt for os som familie. Så fortvivl ej – det kan lade sig gøre at finde ro og gode søvnrhythmer, også når man er et adoptivbarn med dybe sår på sjælen. Vi føler nu, at vi står stærkere end nogensinde som (adoptiv)familie. ■

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

*Tvillingerne Nikolaj Yisehak og Luna Eyerusalem
1 år, født i Etiopien.*

Søvnen er kun et problem, når den udebliver

af Anne Mette Qvist

I oktober 2009 blev vi en børnefamilie, da vi, Anne Mette og Knud begge 42, rejste til Durban i Sydafrika og mødte vores børn første gang, Thoke på dengang knap 2 år og Noma på 9 måneder. Da vi landede i Sydafrika, var det kun to uger siden, vi havde hørt om børnene første gang, og en uge siden, at alle formaliteter var på plads, så det var hurtig udrykning. Vi havde ca. fem uger sammen som familie, inden Knud startede arbejde. Anne Mette holdt orlov indtil 1. juni, og herefter havde Knud tre måneders orlov.

Efter at være kommet hjem stod det hurtigt klart, at vores børn var meget forskellige, når det drejede sig om søvn. Thoke havde og har ikke særlig let ved at overgive sig til søvnen, når han kommer i seng, og kan godt ligge rigtig længe, nogle gange 1½ time, før han sover. Når han så er faldet i søvn, sover han til gengæld som en sten hele natten. Thoke har helt sikkert reageret meget på de omvæltninger vi har budt ham, og vi har vores udfordringer med tilknytning, men priser os lykkelige for, at han – indtil videre – sover så godt om natten.

Vågen 10 gange om natten

Da vi mødte hende, gjorde Noma ikke så meget væsen af sig, men virkede glad og tilfreds med alt det nye, og hun udviklede sig virkelig meget, efter vi kom til Danmark. Hun er rigtig træt om aftenen og risikerer simpelthen at falde i søvn, der hvor hun nu er, hvis vi ikke putter hende ved 19-tiden om aftenen. Fra starten har mønsteret været det samme, hun sover fint de første par timer, men derefter bliver hendes søvn urolig, og hun vågner mange gange, op til 10 gange i løbet af natten og sover ikke mere efter kl. 5. I perioder vågnede hun ved 23-24-tiden og var så vågen i op til 4 timer ad gangen, og det var sådan rigtig „nu skal vi lege og pludre-vågen“. Efter nogle måneder satte den manglende søvn sit præg på hele familien, vi var trætte og manglede overskud.

Vi forsøgte mange ting. Vi prøvede at afgrænse hende med puder osv., så hun ikke kunne trille så meget rundt. Vi forsøgte med spædbarnsterapi (som vi stadig bruger), og vi anskaffede også på et tidspunkt en kugledyne i håb om, at det kunne hjælpe hende til en bedre søvn. Desværre mærkede vi ingen effekt, hun sparkede den bare til side.

Søvnunderskud og stress

Vi sov hver for sig i en lang periode. De dage, hvor Knud skulle på arbejde, sov han i stuen, og i weekenden sov Anne Mette i stuen, simpelthen for at vi ikke alle skulle brænde ud. Når vi kigger tilbage, var det ren overlevelse. Vi skulle finde vores ben at stå på som ny familie, finde ud af at være forældre sammen, og hvor ville det have været skønt at have haft snuderne så meget ovenpå, at vi kunne have nydt det. I stedet var vi så meget i søvnunderskud, at

vi hver især følte os presset ud til kanten. Ca. 2 måneder inden Anne Mette skulle starte arbejde, havde hun besluttet stress-symptomer med følelsesløshed i armene, synsforstyrrelser og en generel følelse af mangel på energi, som grænsede til de symptomer, man ellers ser ved depressioner. Ikke lige den barselsorlov, Anne Mette havde drømt om. Det var efter ca. syv måneder uden ordentlig søvn.

På grund af den sårbare tilknytning har det aldrig været en mulighed at lade andre passe børnene om natten.

Det bliver bedre

Pludselig en uge i sommeren 2010 begyndte Noma at sove igennem, eller i det mindste kun vågne enkelte gange og straks falde til ro igen, når hun fik en sut. Det var helt fantastisk. Ganske langsomt begyndte vi at tro på, at vores liv kunne begynde igen. Vi er ikke længere så blege, trætte og uden overskud som før og glæder os over, at Noma nu også får den søvn, hun har behov for. Vi tror, det handler om tryghed, og tidsmæssigt passer det jo også meget godt med det, vi var blevet fortalt, nemlig at vi skulle regne med ca. lige så lang tid til den første tilknytning, som barnets alder ved adoptionen.

Vi har brugt – og haft utrolig stor fornøjelse af – samtaler med en PAS-konsulent og har brugt ham både til det, der har været svært med børnene, tilknytning og søvn, og også til de udfordringer, vi har haft som par med forælderrollen. ■

Endelig sover de! Thoke og Noma har overgivet sig til søvnen.

Hjælp til putningen

af Lone Guldbrandt Tønnesen

Vi modtog vores vidunderlige datter i Kina 9 måneder gammel. Allerede dengang havde hun svært ved at falde i søvn og havde tendens til at „geare op“, når hun skulle sove. Det var som om, at kroppen blev fyldt med energi, og hun havde brug for at slippe af med energien gennem et utal af overspringshandlinger. Dette gav mange, lange putninger, frustrationer, et overtræt barn og brugte forældre.

Vi har søgt alverdens hjælp i form af terapeuter, psykologer, bøger og alle, der havde et godt råd til putningen. Nu fem år efter føler vi os efterhånden som eksperter, og vi gerne dele denne viden med andre i samme situation.

Arousal

For os var det vigtigt at forstå, at vores datter ikke „gearer op“ med vilje. Denne viden fik vi, da en ergoterapeut fortalte os, at vores datter havde problemer med at regulere „arousal“.

Alle har arousal. Vi bruger arousal, når vi skal bruge lidt ekstra energi til at klare en opgave. Bagefter vender vi kurven og lader arousal falde, så vi kan slappe af igen. Dette sker mange gange i løbet af dagen, og vi kan selv regulere det.

Vores datter har problemer med at vende kurven fra stigende arousal til faldende, når hun skal sove. Den stigende arousal resulterer i, at vi har en urolig pige i sengen, som har svært ved at ligge stille eller stoppe med at snakke. Dette er ikke hendes egen skyld. Det er en rent fysiologisk proces. Og det er vores opgave at hjælpe hende med at vende kurven. Nedenfor har vi beskrevet nogle af de bedste metoder, som vi har brugt jævnligt.

Hjælpemetoder

Et adopteret barn har oplevet at blive efterladt og har derfor lettere ved at føle sig

utryk under putningen end et biologisk barn. For nogle børn vil dette „forladtheds-traume“ komme til udtryk i forbindelse med søvnen – f.eks. med indsovningsbesvær og sengevædning. Vi følger derfor ikke råd til biologiske børn om, at man bare skal være hård og standhaftig. Vi er nemlig overbeviste om, at det skader et adopteret barn mere, end det gavner. Vi har i stedet anvendt et utal af mildere hjælpemidler og metoder under putningen, som vi veksler imellem.

Stabilitet

For os har stabilitet været afgørende. Vi gør altid det samme op til putningen på samme tidspunkt. Da vores datter var mindre, var det også vigtigt, at hun ikke sov middagslur efter kl. 15.00, og vi har undgået den lidt vildere far-datter-leg den sidste time før aftenputningen.

Vores datter får endvidere lettere ved at falde i søvn, hvis hun bliver taget op på præcis samme tidspunkt hver dag. I op til 14 dage efter, at vi startede med en fast morgentid, faldt hun i søvn på forskellige tidspunkter. Men da morgentiden blev holdt fast, faldt indsovnings-tidspunktet langsomt i hak til ca. samme tidsrum.

Bodyscan

Til selve putningen har vi bl.a. benyttet os af et utal af gode variationer af bodyscan. Vi er især glade for den med varmen, der først mærkes i tåen, så foden, benet, låret osv. samt en bodyscan til det lidt mere aktive barn, hvor man beder barnet tænke på forskellige kropsdele, mens man nævner dem tilfældigt.

De fleste kender til massage og den utimative sovesang "Jeg ved en lærkerede", men få ved, at forskellige genstande også kan hjælpe. Vi bruger rigtig mange, men specielt godt hos os er „Nakkevarmeren“. Nakkevarmeren er en aflang pude med hvedekerner formet til passe rundt om nakken.

Vores datter placerer den ned over maven i stedet for rundt om nakken, og nogle gange bliver den brugt som hovedpude. Den giver rigtig meget ro, og vores datter elsker den.

Stilleleg

Vi har også haft meget held med at lave stilleleg. Det foregår ved, at vi aftaler, om „legen“ gælder krop, snak eller begge dele. Og så begynder den voksne at tælle langsomt. Hvis det ikke lykkes for vores datter, så starter vi forfra, og så forsøger vi at slå den sidste rekord. Denne stilleleg falder vores datter i søvn ved.

At være der for barnet

Det har været vigtigt for os at huske, at vores datter også gerne vil falde i søvn. Det er jo ikke hendes skyld, at hun ikke kan falde i søvn. Vi fortæller os selv, at vi er helt sikre på, at hun vil falde i søvn, og så sender vi hende et smil i stedet for at kræve det umulige af hende. Smilet hjælper hende tydeligvis.

Vores samfund er indrettet således, at vi er sammen om alt hele dagen. Paradoksalt nok forventes det bagefter, at barnet skal klare at falde i søvn helt alene. Det kan være en meget svær opgave, specielt for et adopteret barn. Vi forlader kun vores datter under putningen, når hun selv ønsker det. Ellers har vi valgt at være der for hende om aftenen – ligesom vi er der for hende om dagen. ■

Vi har mange flere gode råd til putningen, end nævnt her. Alle bliver publiceret på www.loneguldbrandt.dk/putning.

Deltag også i bloggen om putning af adopterede børn på <http://putning.blogspot.com>.

Den svære søvn

af Jeanette Hedegaard

De fleste adoptivfamilier oplever, at det er svært for barnet at sove i starten, hvor man er blevet en familie. Det er helt normalt, men mange oplever også, at barnet kan have svært ved at falde i søvn i mange år eller i lange perioder. For det kan være svært at falde i søvn, hvis man har en indre uro eller skal bearbejde mange nye indtryk.

Der er styr på sengetiden, nattøjet og ritualerne med tandbørste og godnatlæsning, og barnet lægger sig roligt i seng. Alligevel kan adoptivfamilier opleve, at det kan tage timer for barnet at falde i søvn, eller at mor eller far er nødt til at sidde ved siden af barnet, for at det kan falde i søvn. For barnet handler det ofte om, at det er svært at sige „farvel“ til dagen og finde ro til at falde i søvn.

Søvnen er med til at få kroppen og hjernen til at vokse, udvikle sig og holde sig rask. Derfor er søvn et fundamentalt behov på niveau med social kontakt. Hvis et barn i længere tid mangler søvn, går det ud over barnets opmærksomhed og evne til at koncentrere sig, og det får svært ved at gøre de ting i hverdagen, som det skal.

Barnets unikke historie

Ifølge psykolog Susanne Høeg må man se på barnets unikke historie for at forstå årsagen til uroen og barnets særlige sårbarhed. Det kan være svært at se, hvad der er årsagen til et adoptivbarns søvnproblemer, fordi det har en historie og nogle oplevelser med, som forældrene sjældent kender. Men det er vigtigt at skelne mellem, om der er fysiologiske, psykologiske og traumatiske årsager til søvnbesværet, eller om det er adoptivbarnets angstberedskab, som er forhøjet.

„De fleste adoptivbørn har en grundangst, som vil blive aktiveret flere gange gennem deres liv. De oplever og håndterer den angst individuelt, og selvom barnet føler sig tryk i familien og har en god tilknytning, så kan en usikker situation eller en overgang opleves som noget livstruende. Det er noget, der sker i hjernen, så det kan svært eller umuligt at kontrollere det,“ forklarer Susanne Høeg.

Svært at sove alene

Hos en del børn kommer angsten eller uroen til udtryk, når barnet skal falde i søvn. Det kan være svært for forældrene at trøste barnet og hjælpe det med at finde ro, så det kan give sig hen til søvnen. Måske græder barnet og er uroligt i sengen, eller måske falder det bare ikke i søvn. I nogle tilfælde

HJÆLP BARNET TIL EN BEDRE SØVN

- Støt barnet. Vis, at du forstår dets følelser om, at det kan være svært at falde i søvn.
- Vær barnets stabile base. Vis, at du/I er der og gerne vil hjælpe barnet.
- Bevar roen, selvom barnet har svært ved at falde i søvn.
- Sov eventuelt i sammen rum/seng som barnet.

kan barnet også reagere fysisk ved at slå hovedet ind i sengens sider eller sparke og slå, og det kan opleves som meget voldsomt af forældrene.

„Vi skal huske på, at adoptivbørn typisk er vant til at sove i rum med andre, og så kan det være svært, hvis man pludselig skal sove alene. Det kan skabe tryghed for barnet, hvis familien sover i samme rum eller seng i perioder. For nogle kan det også være en løsning, at man går i seng samtidig med barnet i en periode.“ siger Susanne Høeg, og fortsætter: „Men man er også nødt til at se på, hvordan hele familien spiller sammen, for der kan være andre børn og praktiske gøremål at tage hensyn til.“

Overgange i barnets liv

Det kan tage flere år for et barn at finde indre ro og tryghed. Selv når tilknytningen er på plads, kan barnet alligevel blive uroligt ved sovetid, især når der er små afvigelser i hverdagen, som at mor ikke er hjemme, når barnet skal puttes. Også tydelige overgange som skolestart eller usynlige overgange, hvor barnet arbejder med noget inde i sig selv, kan aktivere uroen eller angsten, så barnet får svært ved at falde i søvn.

„Det er helt normalt, at barnets indre uro bliver vækket igen på nye udviklingstrin. Hvis man er opmærksom på det som forælder, så bliver det lettere at håndtere, når barnet i perioder har brug for mere omsorg og nærvær, når det skal sove. Her er det også vigtigt, at man sikrer sig, at der ikke er nogle fysiologiske eller psykologiske sygdomme hos barnet, som forstyrrer dets søvn,“ slutter Susanne Høeg. ■

FAKTA OM SUSANNE HØEG

Susanne Høeg er autoriseret psykolog og specialist og supervisor i børnepsykologi og psykoterapi for børn, unge og voksne. Hun har i mange år arbejdet med Pre- og Post Adoptive Services (PAS-ordningen) og er forfatter til flere artikler om adoptivbørn.

af Nina Hauge Jensen uddrag fra dagbog

„Præcis en måned er gået, siden jeg hentede dig. Jeg tænker meget på, om jeg burde sidde ved dig, når du skal sove, men du synes så tryk, og du beklager dig kun lidt og sover så hurtigt, inden giver jeg dig alle de kys og kram, jeg overhovedet kan....“

„Ca. to måneder er der gået nu (...) Jeg kan mærke, at den umiddelbare imødekommenhed, du havde med dig fra børnehjemmet, langsomt afløses af en opmærksomhed på mig, på hvor jeg er henne i rummet. Du har hidtil været lidt flagrende, lidt uforankret, og dejlig let og nem at gøre tilpas. Nu søger du min hånd om aftenen, når du skal sove, og du vil gerne have, at jeg bliver hos dig, indtil du sover, kan jeg mærke. Men når du vågner om morgenen og ser mig, vil du mig ikke altid. Måske fordi du har været i dit eget land hele natten og så bliver mindet om, hvor tæt vi er. Jeg tror, du oplever, at det på én gang er rigtig dejligt og samtidigt farligt at knytte sig til mig. Jeg kan mærke din angst for at miste mig. Jeg invaderer jo dit liv, hvor du før var alene.“

„Fire måneder er gået nu (...) PAS-psykologen, som lige har besøgt os, siger, at det er helt normalt, at du nu er blevet så ængstelig for at sove. Du er blevet bange for at falde i søvn. Du forsøger at holde dig vågen, og dit blik er skræmt, blot jeg bevæger mig lidt væk fra din seng. Hvis du falder hurtigt i søvn af udmattelse, vågner du ofte kort tid efter og græder hjerteskrærende. Nu sidder jeg ved din seng, til jeg er sikker på, du sover tungt. Samtidig er det en sand fryd så glad og lykkelig, du bliver hver morgen, når du ser mig, eller når du vågner fra din lur (...).“

Nina Hauge Jensen er eneadoptant og mor til David på 3½ år.

En beretning fra

Euradopt-konferencen

28. og 29. oktober i Oslo

af Jens Damkjær, bestyrelsesmedlem i A&S

Jeg er på vej til Euradopt-konference 2010 i Oslo for anden gang. Egentlig skulle konferencen være afholdt i april, men en askesky forhindrede dengang de europæiske i fly i at få luft under vingerne, og konferencen måtte aflyses. Heldigvis er det lykkedes arrangørerne at genskabe programmet. Det er første gang, jeg skal deltage, jeg glæder mig rigtigt meget, og jeg er den eneste repræsentant for A&S.

Desværre er lufttrafik en til tider upålidelig størrelse. Mens jeg sidder i metroen på vej til lufthavnen i Kastrup, tikker der en sms ind. „Dit fly er aflyst“! Jeg omdirigeres den lange vej fra København dvs. en tur med næsten fire timers mellemlanding i Arlanda, Sverige, blot for så at komme til Oslo. Det er rigtig ærgerligt, for det betyder, at jeg går glip af konferencens åbning og første indlæg. Særligt havde jeg glædet mig til at høre Dr. Benyam Mezmur PhD fra Western Cape i Sydafrika. Han skulle tale over temaet: Intercountry adoption in Africa – when and how is it the best solution. Min erfaring er, at det næsten altid er en øjenåbner at høre mennesker fra giverlandene fortælle om adoption. Jeg fik heldigvis lejlighed til at tale med Benyam Mezmur senere på konferencen, og det skulle vise sig, at mødet med ham ikke var nogen undtagelse. Jeg fik endnu engang bredt mit syn på adoption ud med uforudsete vinkler, men mere om det senere.

Livingende forskellighed

Jeg vil gerne indrømme, at jeg var temmelig irriteret over at skulle vejen over Sverige. Der var ikke andet at gøre end at slå tiden ihjel bedst muligt. For mig betyder det aviser, bøger og samtaler med mennesker, jeg tilfældigt møder. Og verden er vitterligt fuld af spændende mennesker, der lever interessante liv med helt uforudsete måder at forstå tilværelsen på. Fx sad jeg i flyet ved siden af en ung frysende mørk fyr fra Somalia, et område, der rækker ind i både Somalia og Etiopien. Han kunne fortælle mig om familieklanernes betydning for fred og krig i området og lidt om sin kæreste, han

var meget glad for. I eksprestoget på vej til Fornebu, hvor konferencen blev afholdt, legede en skøn lille brun pige ved siden af sin hvide norske far. Han kunne fortælle, at barnet skam ikke var adopteret men et naturligt produkt af ægteskabet med hans kone fra Eritrea. De havde begge lavet humanitært arbejde i Eritrea. I dag arbejdede han på et modtagecenter for forældrelose teenagere med flygtningestatus. Dem er der en del af i Norge.

Taxachaufføren, der kørte mig det sidste stykke, kom fra Irak. Han havde boet en del år i Norge, talte godt norsk og kunne aldrig i livet forestille sig at stå på ski. Vi lever i en tid, hvor international adoption blot er én måde at bidrage til livgivende forskellighed i vores hverdag.

Euradopt

Fredag var en dag med fuldt program fra morgen til aften. Der var 124 tilmeldte. Euradopt blev efter en periode med et løsere samarbejde dannet af adoptionsformidlende organisationer i 12 vesteuropæiske lande i 1993. Der formidles omkring 4000 børn hvert år gennem organisationer i Euradopt-samarbejdet. Medlemslandene består af Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Island, Italien, Luxembourg, Holland, Norge, Spanien og Sverige. Alle formidlende organisationer i Euradopt-samarbejdet har tilsluttet sig Hagerkonventionen, og samarbejdet består primært i at diskutere fælles interesseområder som etik, formidling m.m. Det er en udfordring at få så mange formidlende organisationer til at være med i Euradopt-samarbejdet. Fx er der hele 40 formidlende organisationer i Frankrig. Kun en af dem er med i Euradopt.

Special needs børn

På denne konference var der mange indlæg og diskussioner, og efterhånden udkrystalliserede der sig en optagethed af fælles temaer. Et af dem drejede sig om special needs børn. Peter Selman fra England kunne oplyse, at hele 49 % af børnene fra Kina i dag er special needs børn. Dette giver anledning til en generel bekymring

for, hvorvidt adoptivforældre er klædt på til at klare forældreopgaven med de forøgede krav til forældreevne, som et special needs barn stiller. Janice Peyre, der repræsenterer adopterede og adoptivforældre i den franske organisation, EFA, med ca. 10.000 medlemmer, støtter op om Peter Selmans bekymring. Peyre ser den generelt forøgede ventetid på at få et barn, som endnu en anstødssten til bekymring. Når forældre har ventet i måske 5 år på at få et barn, er det ikke længere givet, at de stadig besidder en god forældreevne. Flere deltagere på konference påpeger, at forlænget ventetid og flere børn med special needs bør give anledning til en øget indsats vedr. post adoption service (PAS). Dette tema ligger helt i tråd med situationen i Danmark, hvor vi i A&S i den kommende periode vil sætte særligt fokus på at få en ny PAS-ordning etableret, efter der ikke længere er bevilget penge til PAS.

Formidlingssituationen

Et andet tema er den generelle formidlingssituation. Et fald i antallet af børn fra Kina og en stigning i antallet af børn fra Etiopien betyder, at Etiopien er ved at overtage rollen som det største giverland. Dette ændrer ikke på en situation, hvor der bliver flere og flere forældre, der ønsker at adoptere, uden at der sammenlagt er flere børn til adoption.

Konferencen giver et klart billede af, at den samlede formidlingssituation er under pres. Der bliver foretaget en del private adoptioner, og – set i et Euradopt-perspektiv – bliver der også foretaget formidlinger med meget uheldige konsekvenser. Pia Brandsnæs, bestyrelsesmedlem i Euradopt og repræsentant for DanAdopt i Danmark, kunne fortælle, at op mod 14 % af adoptioner til spanske forældre ikke ender godt. Dette indebærer bl.a., at nogle børn bliver sendt tilbage, hvor de kom fra. Ingen kan være i tvivl om, at et barn, der allerede har oplevet at miste sine forældre eller primære omsorgsgivere, er i en meget forøget risiko for at udvikle traumer. Det er en situation,

der ikke varetager barnets tarv, endsiges opfylder Hagerkonventionens ord om, at ethvert barn har ret til en familie.

Spørgsmålene kommer, mens man vasker tøj

Europæiske forældres forøgede ønske om at adoptere børn synes at sætte hele adoptionsideen under pres. Flere deltagere, fx Sandrine Pépit, der er arbejder med at udmønte Hagerkonventionen i praksis, påpeger, at adoptionsideens udgangspunkt er flg.: „Børn har ret til forældre – det er ikke forældre, der har ret til børn“. At adoptivforældres egne behov og interesser i nogle tilfælde kan komme til at veje for tungt i forhold til adoptivbarnets tarv ses fx af, at der findes forældre, der bevidst søger at få adoptivbørn, der ligner dem selv mest muligt. Dette kan have uheldige konsekvenser i forhold til uhensigtsmæssige forventninger til barnet således, at barnet måske ikke får den viden om sin baggrund, det har behov for. Janice Peyre spidsformulerer dette ved at definere god etik på følgende måde: „Etik er at være i stand til at svare på spørgsmål om sit barns baggrund, mens man kigger barnet i øjnene“. Og Janice tilføjer: „Den slags spørgsmål kommer altid på ubelejlige tidspunkter, som når man ordner vasketøj“.

Ret til en kernefamilie?

Set med et A&S perspektiv er der heller ikke megen tvivl om, at lange ventelister og få børn sætter de formidlende organisationer under pres således, at de gerne ser flere special needs børn formidlet. Dette problematiserer Ketil Lehlund fra Norge. Der er langt flere børn uden forældre, der kunne få deres ret til en familie ifølge Hagerkonventionen opfyldt, men bureaukratiske arbejds gange i giver- og modtagerlande forhindrer ofte dette.

De fleste vesteuropæiske mennesker vil formentlig tolke sætningen om, at ethvert barn har ret til en familie, som at ethvert barn ret til en kernefamilie. Familiebegrebet er blevet udbredt således, at enlige med børn og homoseksuelle par med børn også er en familie. Alligevel er alle tre familieforståelser udtryk for samme ide, nemlig den, at en voksen eller to voksne har forældremyndigheden over et barn eller flere børn, til de er blevet myndige. Dette er langt fra familieforståelsen fx i Afrika. Det skulle Benyam Mezmur åbne mine øjne for.

Fredag aften havde Euradopt-komiteen arrangeret en sightseeing i Oslo. Vi besøgte Nobelinstitutet og fik en meget fin rundvisning og fortælling om nobelprisens historie. Vi besøgte også Oslos fantastiske nye operahus, bygget som en flydende gletsjer ved havnefronten. Gående på operahusets skrå plateauer kommer jeg i

snak med Benyam Mezmur, hvis oplæg jeg ikke nåede frem til om torsdagen. Han er en intens ung mand, der viser sig at være etiopier og tilknyttet universitetet i Addis Abeba som ekstern lektor. Han er optaget af, at vi i vesten har et snævert familiebegreb. Han oplever, at vi har en tendens til at synes, at flere børn bør bortadopteres, end tilfældet er, set med en afrikaners øjne. Når et barn ikke længere har en far eller mor, så tænker en vesteuropæer, at nu er barnet forældreløs og må tilbydes adoption ifølge Hagerkonventionen. Set med en afrikaners øjne har barnet stadig en familie, fordi de fleste børn vil have forældres søskende, bedsteforældre, fætre eller kusiner, der kan tage sig af dem. Afrikanere har, hvad vi vil kalde, et udvidet familiebegreb. Det er alle familiemedlemmers opgave at varetage opdragelsen af børn. De, som kan, må træde til, når de biologiske forældre ikke kan. Således set, er der ikke helt så mange børn, der har behov for at blive bortadopteret, som vi Vesteuropa tæller os frem til. Faktisk er det sådan, understreger Benyam, at adoptivforældre ses som en del af den udvidede familie, eller extended family, som Benyam kalder det på engelsk. En af konsekvenserne er, at fx Etiopien vil have årsrapporter fra adoptivforældrene frem til adoptivbarnets fyldte 18. år. Nogle familiemedlemmer vil måske tilmed forvente, at barnet vender tilbage til dem, når adoptivbarnet er blevet voksent.

På vej hjem fra konferencen sad jeg i flyet og prøvede at vende mig til den afrikanske forståelse af at være en del af en extended family som adoptivfar. Jeg har selv tre børn fra Etiopien og kan ikke sige mig fri for at føle mig lidt udfordret på nye forståelser af, hvad fx ord som „mine børn“ betyder.

Videnscenter om adoption

Gera ter Meulen har konferencens sidste oplæg. Gera repræsenterer et lille videnscenter, ADOC, vedr. forskning og litteratur om adoption. ADOC er tilknyttet universitetet i Leiden, Holland. På hjemmesiden kan man søge med forskellige søgeord (se <http://www.adocdatabase.nl>). Gera ter Meulen startede pædagogisk med bl.a. at stille flg. spørgsmål: Giver IQ (intelligens) undersøgelser af børn på børnehjem et pålideligt billede af børnenes intelligens? Gera svarer selv med forskning på feltet, der viser flg.: Børn, der blev testet til IQ: 86 på børnehjemmet, blev senere testet til IQ: 99 efter en vellykket adoption. En befolknings gennemsnitlige IQ fastsættes til 100. Gera fremdrog også forskning, der viser, at børn bliver sat tilbage i både vægt og mental udvikling ved ophold på børnehjem. Det første forskningsresultat peger således på, at en vellykket adoption kan indhente meget af det

tabte som følge af et børnehjemsophold.

Jeg talte senere med Gera ter Meulen under afslutningsmiddagen. Hun var meget engageret og havde en ambition om at være spydspids i et europæisk forskningscenter vedr. adoption. Flere andre, jeg talte med, var også optaget af at få oprettet en forskningscenter, der fx kunne indsamle viden om sent adopterede og sprogdudvikling, adoption, special needs børn m.v. I det seneste PAS-oplæg, vi har udarbejdet i A&S, ligger der også et forslag om at oprette et videnscenter om adoption. Dette videnscenter har ikke blot til opgave at foretage og samle forskning om adoption. Det bør også være videnscenterets opgave at formidle viden om pædagogisk materiale til skoler, daginstitutioner, læger, psykologer og andre relevante fagpersoner.

Hør mere på A&S landsmøde

Beretningen skal til at finde sin slutning. Jeg mødte mange flere spændende mennesker, og det var en fantastisk oplevelse at komme som stort set fremmed og alligevel hurtigt kunne føle mig som del af et fællesskab. Det var også meget berigende at høre, hvad der rører sig i Europa. Der er ingen tvivl om, at et fælles samarbejde i Europa kun kan styrke adoptionsideen.

Jeg vil benytte de sidste linjer til at sige det norske Adopsjonsforum en stor tak for en meget veltillægt konferenc. Det er et stort arbejde at få alt til at klappe. I A&S kan vi glæde os til, at Nina Schjetne fra Adopsjonsforum, leder af kontakten til lokalforeningerne, kommer og holder foredrag på landsmødet d. 2. og 3. april. ■

Wilma 4½ år født i Kina har deltaget i Red Barnets børnestafet i Fælledparken.

Tanker efter generalforsamling

At adoptere et barn er en stor begivenhed, der for evigt har ændret vores liv og vores syn på verden. Samtidigt træder det at være en adoptivfamilie i baggrunden i vores almindelige travle liv som børnefamilie. Nogen gange dukker tanker om adoption op, når man mindst venter det.

af Lone Lindberg

I ugens løb modtog jeg bl.a. en mail fra „VIP-listen“ (sendes til bl.a. lokalforeningsbestyrelser) om en journalist, der vil skrive om lykke. Undersøgelser viser, at vi danskere er mere lykkelige uden hjemmeboende børn end med. Det kan være svært at forstå, når man kun kan huske tiden, hvor man ventede på barn som ret ulykkelig ind i mellem. En anden mail med information om en ny bog om adoption – her kaldes adoption „et socialt eksperiment“, og det sætter tanker i gang: Vil vores datter en dag stå og tælle sammen på plus og minus og sige, at hun ville ønske, at hun var blevet i Vietnam? Adoption er for mig en evig skrøbelighed, en forpligtelse til at gøre det godt som forældre, sammen med en stor, stor glæde ved at følge vores børns udvikling og liv.

Adoption er også tilbagevendende begivenheder både i lokalforeningen Fyn, hvor jeg er bestyrelsesmedlem og i landsforeningen. En af de tilbagevendende begivenheder er landsgeneralforsamlingen, som i år foregik den 6. november i Odense; genkendelsens glæde ved mange kendte ansigter

og heldigvis da også nogle nye, yngre medlemmer. Godt at høre, at medlemmer, som jeg ved har ventet længe, nu endeligt har fået barn.

Overvejelser om special needs

Bestyrelsens beretning er i gang. Fint, at det går på omgang, så tovholderne på de enkelte områder selv „beretter“ – det giver også et bedre kendskab til de enkelte bestyrelsesmedlemmer. Som „VIP-medlem“ føler jeg mig godt orienteret om hovedbestyrelsens arbejde, men det kom alligevel bag på mig, at de formidlende organisationer presser på for at ændre godkendelsesproceduren, sådan at nogle af de børn, der hidtil har været „speciel-needs“, børn nu skal falde ind under en almindelig godkendelse. Jeg tænker tilbage på de overvejelser, vi var igennem, da vi besluttede os for at søge godkendelse til et barn med læbe-gane-spalte. Det må, som også Michael Paaske sagde, være op til den enkelte familie at afgøre, hvad den mener, at kunne rumme. Samtidigt synes jeg, det er vigtigt, at vi som kommende adoptanter husker og accepterer, at vi begiver os ud på et usikkert hav, hvor vi

aldrig kan vide alt. Der er ingen garanti for en uproblematisk barndom hverken med børn, der falder inden for den almindelige godkendelse eller med hjemmelavede børn for den sags skyld.

PAS-ordningen

At det, vi kalder PAS-ordningen, altså mulighed for rådgivning til nye adoptivfamilier, ikke fortsætter, havde jeg nok regnet ud, idet beløbspuljen reduceres så kraftigt. Samtidigt har PAS-midlerne haft til formål at understøtte „forsøg“, der skulle evalueres med henblik på beslutning om fortsættelse i andet regis. Derfor virker det også noget rævekageagtigt, at evalueringsrapporten syltes til Finansloven er på plads. Der foregår nok mere af den slags inden for det politiske system end vi lige drømmer om.

Nye tiltag i foreningen

Punktet „Ny version af hjemmesiden“ er efterhånden lidt deja-vu-agtigt. Den gode nyhed er, at nu eller næsten nu mangler der kun at blive lagt indhold på, dvs. „gamelt indhold“ skal sorteres og flyttes over. Heldigvis meldte der sig nogle redaktører,

ingen

som gerne vil påtage sig denne opgave. Det kunne være dejligt, hvis vi næste år kunne klappe af et flot ny website.

Generalforsamlingens glædelige budskab var, at tilskuddet til lokalforeningerne sættes op. Det vil givet medføre overvejelser på kommende møder i lokalforeningens bestyrelse. Skal vi have flere arrangementer pr. år, så vi kan dække bredere, eller skal vi sætte deltagerbetalingen ned? Nå, det er da en positiv problemstilling!

Bestyrelsens forslag om mulighed for et støttemedlemskab gav stof til eftertanke, sådan helt principielt: Vælger man et støttemedlemskab for at slippe billigere, eller fordi man synes, dette er en vigtig sag, som man gerne vil støtte, selvom man ikke tilhører foreningens primære målgruppe? I løbet af et par år kan vi måske evaluere på, hvordan mulige støttemedlemmer ser på sagen. Under arbejdsprogram for 2010/11 fortalte Jens Damkjær om landsmødet i april, og det lyder som et rigtigt spændende og inspirerende program. Der er sat stort kryds i kalenderen. Så tak for en velgennemført og interessant generalforsamling – vi ses i april til landsmødet! ■

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Frida 9 år med dukke Kirstine. Frida er født i Guatemala.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Alberte Marie Yizhou 5 år, født i Kina, med hunden Bonnie.

Hovedbestyrelsens beretning for 2009-2010

Det politiske arbejde

Også i denne generalforsamlingsperiode har adoptionsområdet fået en ny minister, denne gang en „gammel kending“ af adoptionsområdet, Lars Barfoed. Det fik os til straks at invitere os selv til et møde efter den ny ministers tiltrædelse, og mødet kom heldigvis i stand ret hurtigt.

Det overordnede sigte, ud over at hilse pænt på hinanden, var at få ministeren gjort opmærksom på, at vores meget roste PAS-pilotforsøg snart ville rinde ud, og at der var behov for stillingtagen til, hvordan PAS rådgivningen kunne fortsætte fremadrettet.

Det stod imidlertid ret hurtigt klart, at der næppe ville være de helt store midler til området, eftersom satspuljemidlerne var blevet kraftigt beskåret til omkring 300 millioner kr.

Vi fremlagde dog vores konkrete forslag, der ville betyde en udgift for staten på årligt maksimalt 5 mio. kr., forholdsvis beskedent i forhold til andre områder.

Vi fik ingen penge til PAS.

Desværre ved vi nu, at der ikke blev plads til PAS i satspuljemidlerne, og det ser heller ikke ud til, at det kommer på finansloven for 2011. Vi overvejer nu, hvorledes vi bedst muligt kan komme videre med PAS.

Særligt børnetilskud ingen menneskeret i Danmark

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har sat det sidste punktum. 13 års kamp gennem samtlige politiske og juridiske instanser er slut: Eneadoptanter har frivilligt påtaget sig forsørgerbyrden. Derfor har deres børn ingen ret til det særlige børnetilskud, beregnet til børn af enlige forsørgere.

Adoption & Samfund, GEA og en række enkeltpersoner har i de 13 år skabt grundlaget for talrige debatter i folketingsalen. Indsatsen har også udløst en håndfuld beslutningsforslag fra oppositionen. Regeringen fik i december 2008 et snævert flertal for en omvendt julegave – den blev ikke givet, men taget.

Enlige, der efter 1.1.2009 er blevet gravide ved insemination, blev frataget den hidtidige ret til tilskuddet til deres børn. Dermed var der efter regeringens mening flere forsørgertyper uden for modtagergruppen og derfor sat prop i enhver debat om diskrimination.

Eneadoptant Inge Hansen kørte samtidigt hele den lange juridiske vej. Fra kommunen til det Sociale Nævn, Ankestyrelsen, Landsretten, Højesteret og siden 2007 ved den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, EMD – med den danske regering på klagebænken – undervejs med solid støtte fra Adoption & Samfund, der blandt andet

Tyge Trier har over for Adoption & Samfund udtalt: „Jeg har under mine 15 års arbejde med menneskerettighedsdomstolen aldrig oplevet noget lignende, hvor regeringen ikke anmodes om kommentarer til vores anmodning om mundtlig forhandling. Fremgangsmåden er efter min opfattelse stærkt utilfredsstillende for adoptivmoderen og for foreningen og klart under domstolens normale standard for god sagsbehandlingsskik.“

betalte højesteretssagen efter en særindsamling i medlemskredsen.

Sager ved EMD må kun anlægges af den direkte berørte person. Men Adoption & Samfund søgte og fik status som særlig kyndig tredjepart med ret til skriftlige indlæg i sagen. Vi udfærdigede og sendte derfor vores indlæg i sagen. Sammen med Inge Hansen bad vi i 2009 via advokaten også om adgang til præsentation af vores synspunkter ved en af de sjældne mundtlige domsforhandlinger ved Grand Chamber i Strasbourg.

Vores advokat Tyge Trier anmodede hele to gange om mundtlig forhandling. Han fik aldrig noget svar. Efter lang og uforståelig ventetid valgte dommerne uden forudgående tilbagemelding pludselig at afvise sagen. Hverken regeringen eller vi har været hørt i den mellemliggende periode. Denne fremgangsmåde ville være helt uhørt ved en dansk domstol, men ligger inden for de

vide muligheder, der er tildelt en international domstol som EMD.

Tyge Trier har over for Adoption & Samfund udtalt: „Jeg har under mine 15 års arbejde med menneskerettighedsdomstolen aldrig oplevet noget lignende, hvor regeringen ikke anmodes om kommentarer til vores anmodning om mundtlig forhandling. Fremgangsmåden er efter min opfattelse stærkt utilfredsstillende for adoptivmoderen og for foreningen og klart under domstolens normale standard for god sagsbehandlingsskik.“

Når man ser på selve afgørelsen, fremgår det tydeligt, at EMD ikke afviser, at der sker forskelsbehandling. Her får vi medhold. Men samtidigt fastslår EMD, at staten på det socialpolitiske område uden at overtræde menneskerettighederne har mulighed for at udøve et bredt skøn i spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang forskelle mellem i øvrigt ensartede situationer retfærdiggør forskelsbehandling.

Hele EMD-afvisningen består af 20 siders kompliceret international jura. Den slutter mange års ihærdigt frivilligt arbejde. Hovedbestyrelsen har lagt mange, mange hundrede timer i sagen. Hertil kommer den økonomiske side – indsamlede midler og kontingentkroner. Hvorfor alle de resurser til gavn for en begrænset medlemskreds? Fordi vi ikke betragter sagen som afgrænset, men som et principspørgsmål om ligebehandling af adoptanter og adopterede.

Sagen er tabt her og nu. Men den dag, der viser sig et nyt flertal i Folketinget, kridter vi skoene og går på banen igen.

Ændring af godkendelsesregler (oplysninger om barnet, alder mv.)

I adoptionsgruppen under Familiestyrelsen gør vi ofte opmærksom på behovet for justering af reglerne på en række områder. Vi er nu direkte involveret i en arbejdsgruppe, der skal se på vores godkendelsesrammer,

når det drejer sig om barnet. Arbejdsgruppen består af repræsentanter for de formidlende organisationer DanAdopt og AC Børnehjælp, Familienstyrelsen, Adoptionsnævnet, statsforvaltningerne og Adoption & Samfund. Arbejdet er endnu ikke afsluttet og bliver det næppe før en gang i 2011, men det står klart, at vi formentlig kan komme til at stå meget alene med vores synspunkter.

Rådgivning og kurser

I året, der er gået, har vi igen foretaget undersøgelser på rådgiverfronten. Således har vi nu fået en rådgiver inden for området adoption af danske børn uden samtykke (tvangsadoptioner), ligesom vi har fået to nye læger i rådgivningen. Ligeledes har vi udvidet med flere pædagoger samt fået endnu en rådgiver omkring ventelistefrustrationer.

Vi har nu fået en tydeligere profil omkring vores rådgivning for forældre, der har konflikter med deres børn og eventuelt fået brudt kontakten; og foruden en god snak kan man få sparring og hjælp til dannelse af netværksgrupper. På tilsvarende vis er der kommet nye kræfter til hos sagsrådgiverne.

Vi takker de afgående rådgivere for deres store indsats. Vanen tro har alle rådgivere fået tilbudt supervision samt mulighed for deltagelse i vores VIP- og landsmøde, hvor der jo er faglig inspiration at hente såvel som gode netværksmuligheder, og ikke mindst chancen for at møde medlemmer direkte, så man får sat ansigter på navnene.

Landsmøde 2010

Landsmødet var i år rettet mod de aktive i foreningen, dvs. bestyrelsesmedlemmer i både hovedbestyrelsen (HB), lokalforeninger, lande- og interessegrupper, sagsrådgivere, faglige rådgivere samt menige medlemmer (sidstnævnte dog mod en egenbetaling). Vi endte med at være 40 i alt inkl. foredragsholderne, og det var fint. Temaet var „En adoption varer hele livet“:

- Hvordan vejleder vi som aktive i A&S adoptivfamilier og adopterede?
- Hvilken vejledning er der brug for både før, under og efter adoptionen?
- Hvordan vejleder vi i samarbejde med de eksterne rådgivere?

DanAdopt og AC Børnehjælp fortalte om, hvordan de lange ventetider medfører nogle særlige behov for rådgivning hos de kommende adoptanter, idet det slider voldsomt på psyken hos familierne, og der anvendes derfor en del ressourcer på at støtte de kommende adoptanter i den lange ventetid.

Dorrit Sylvest Nielsen, direktør i Familienstyrelsen og næstformand i Adoptionsnævnet, gav deltagerne et historisk rids af udvikling på adoptionsområdet lige fra den

første adoptionslov i Danmark blev vedtaget i 1923 og frem til dags dato.

Herefter var Kirsten Andersen, der er mor til et psykisk sårbart barn på „talerstolen“ med emnet „Når sindet brister“. Selvom Kirstens søn er et biologisk barn, var der mange ting at genkende for dem af deltagerne, hvis børn og unge har haft disse problemer inde på livet.

Psykolog Susanne Høeg, der også var deltager på landsmødet, påpegede, at psykiatrien er et omsorgsområde, der skal tages med ind i rådgivningen til adoptivfamilien, for vi ved jo ikke, hvad vores børn har med i bagagen. Hun gjorde også opmærksom på det store behov for et videnscenter på adoptionsområdet.

„Fra børnehjem til familie til daginstitution“ var det næste punkt på dagsordenen med PAS-konsulent og psykolog Marie Olsen-Kludt. Vi hørte om Susan Harts teorier om den neuroaffektive udviklingsteori samt Daniel Sterns udviklingsteori. Marie Olsen-Kludts pointe var, at såvel adoption som tilknytning varer hele livet.

Om aftenen var der mulighed for et godt grin, idet landsmødeudvalget havde hyret en latterkonsulent.

Næste dag var foredraget „Forældre er lidt opreklærede“ v/psykolog og HB-medlem Jens Damkjær på programmet. Jens gav sit bud på tilknytning og forældreroller, inspireret af psykologen Judith Rich Harris' teorier. Herefter fortalte Bit Boel fra lokalforeningen i Århus om de selvhjælpsgrupper, der er startet op i Århus med henblik på at støtte udsatte adoptivfamilier.

Dagen blev sluttet af med nogle workshops, som til sidst fremlagde en masse anbefalinger på adoptionsområdet:

- PAS-ordningen bør fastholdes og udvides.
- Der skal oprettes et videnscenter, hvor også rådgivningen skal samles.
- Tilbud om flere kurser for fagfolk.
- De eksterne rådgivere skal inviteres til at skrive artikler om adoptivbørn både i vores eget blad og i diverse fagblade
- Mere infomateriale om special needs børn, sent adopterede børn m.m.
- Uddannelse af adoptionsrådgivere til brug ved skolehjem samtaler m.m.
- Adoption skal indgå i undervisningen på de uddannelser, der er rettet mod børn osv.

Foreningen Adoption & Samfund skal have det mål at gøre sig selv overflødig, idet der skal arbejdes for, at der bliver etableret et offentligt system, der ikke er baseret på frivilligt arbejde.

Medlemsadministrationen

Et længe næret ønske om at kunne betjene vores medlemmer på en mere hensigtsmæssig måde er blevet virkeliggjort, efter

vi har lagt vores medlemsadministration ud til Klaus Leonhardt i Åbenrå. Næste skridt er vi ikke klar til endnu, men det kunne være at placere flere opgaver ude af huset; opgaver, der er lidt „tunge“ administrativt, og som måske kan tage fornøjelsen lidt af det, at vi arbejder frivilligt for Adoption & Samfund.

Afgående HB-medlemmer

Også denne gang siger vi farvel til medlemmer og suppleanter, og vi vil gerne benytte lejligheden til at takke for en god indsats i året, der er gået.

På hovedbestyrelsens vegne
Michael Paaske, formand.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Det er altid så hyggeligt at snakke med farfar.
Amy Rebecca 10 år, født i Etiopien.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Jeg sætter mit hår, som jeg vil. Ribka, knap 2 år,
født i Etiopien.

Noah synes, at dragen på Mongolian Barbeque ser så sød ud. Noah er 19 mdr. og født i Sydkorea.

Malthe, født i Etiopien.

Daniel-Wu 22 mdr. ønsker glædelig jul. Han er født i Sydkorea.

Er du aktiv i landeforening, lokalforening eller interessegruppe?

Brug VIP-listen som din informations- og debatkanal!

I Adoption & Samfund har vi et særligt netværk for foreningens aktive medlemmer. Alle bestyrelsesmedlemmer i lokalforeninger, landegrupper, interessegrupper og øvrige valgte aktive får igennem VIP-listen adgang til særudsendelser i form af bl.a. dagsordener og referater fra hovedbestyrelsens møder, pressemeddelelser og hørings svar.

Men VIP-listen er mere end en envejs informationskanal. Formålet er også, at foreningens aktive informerer hinanden om afholdte arrangementer, spørger andre lokalforeninger og landegrupper om deres erfaringer om f.eks. foredragsholdere og meget, meget mere. Du kan som aktiv også bruge kanalen til debatforum om aktuelle emner, som skønnes at have interesse blandt landegrupper, lokalforeninger og interessegrupper. Medio november var der ca. 160 brugere på listen.

VIP-listen er en lukket gruppe, som de aktive medlemmer inviteres til at deltage i, så snart foreningen har modtaget de relevante oplysninger fra landegrupper og lokalforeninger. Med invitationen får du et link til at oprette dig som bruger.

Desværre må vi konstatere, at vi endnu mangler en del mailadresser fra især landegrupper og interessegrupper, men også fra enkelte lokalforeninger. Der er ligeledes nogle af de nye, der er inviteret i år, der ikke har besvaret invitationen endnu og derfor ikke kan skrive til listen.

Hvis du er aktiv i en af delforeningernes mange bestyrelser, men endnu ikke på VIP-listen, vil vi bede dig opfordre sekretæren i din landegruppe eller lokalforening til at sende listerne ind. Er listerne bortkommet, kan de rekvireres på foreningen@adoption.dk.

Paul K. Jeppesen, næstformand

PRÆSENTATION AF HOVEDBESTYRELSEN

FORMAND

Michael Paaske

47 år, personaledirektør, cand. jur. Far til Josefine-Amalie 13 år og Juliane-Augusta 11 år, begge født i Kina. Arbejder fortrinsvis med politiske emner. Medlem af Familiestyrelsens adoptionsgruppe, politikerbanden, administrationsgruppe, kommunikationsgruppe, siden 2007 bestyrelsesmedlem i Nordic Adoption Council. Har været formand for LF Fyn og næstformand i Kinaforeningen. Medlem af HB siden 1999, formand siden 2001.

BESTYRELSESMEDLEMMER

Marianne Østergaard

Journalist, webredaktør i Udenrigsministeriet. Eneadoptant og mor til Saroj på 15 år. Han var fire år, da han kom fra Nepal i 1999. HB's kontaktperson til bladets redaktion og Gruppen af Eneadoptanter (GEA) og aktiv i politikerbanden.

Jørn K. Pedersen

52 år, civilingeniør, ansat i Region Syddanmark. Far til Asta på 13 år og Carl på 10 år, begge født i Haiti. Medlem af HB's administrationsgruppe, formand for LF Sydvestjylland og statsforvaltningsudvalget i Midtjylland.

Lisbet Mogensen

Mag.art. i kunsthistorie, har bl.a. arbejdet som museumsleder, underviser og formidler. Skriver en ph.d. om kulturarvspædagogik for skolebørn ved Ringkøbing-Skjern Museum. Mor til en søn på 12 år fra Ecuador og en datter på 10 år fra Guatemala. Bestyrelsesmedlem i A&S, Vestjylland. Medstarter af en klub for præteenagere i Vestjylland, „De Lyserøde Kaniner“. Ekstern skribent på A&S' blad. Engageret i opbygningen af et børnehjem i Guatemala og projekter for udsatte mødre og børn i Vestafrika.

Lene Borg

55 år, arbejder i Sparekassen Sjælland, merkonom i organisation. Mor til Maria 26 og Anna 18 år, begge født i Sydkorea, mormor til Ida på 3 1/2 år. Har været aktiv i A&S i 7 år, formand for LF Midt- og Vestsjælland. Opgaver i HB: Fundraising, landsmødet 2011 & 2012, redaktør på webkalenderen, resourcebasekoordinator m.m.

NÆSTFORMAND

Paul K. Jeppesen

53 år. Seniorkonsulent, cand. scient. pol. Far til pige 15 år og dreng 12 år fra Kina. I Justitsministeriets adoptionsgruppe, politikerbanden, web- og mediegrupperne, udvalg for struktur og vedtægter, administrationsgruppen, PAS-gruppen og Adoptionsprisen. Formand statsforvaltningsudvalg Hovedstaden. Bestyrelsessuppleant Nordic Adoption Council. Webmaster. HB fra 2004, næstformand fra 2005.

Bente Pedersen

58 år, uddannet som boghandlermedhjælper, har arbejdet i faget i mange år. Adopterede sammen med min mand i 1991 vores søn fra Rumænien, han er nu 22 år. Har siden 1987 arbejdet bredt med adoptionsområdet. Med i HB siden 2008. Forælderådgiver på skoleområdet i A&S. Under uddannelse som jobvejleder for seniorer.

Sidsel Babette Johansen

44 år, uddannet professionsbachelor som pædagog og erhvervsfaglærer. Gift med Michel. Mor til David på 3 år, født i Shanghai, Kina. Primære opgaver i HB: Kontaktperson til Kinaforeningen og i politikerbanden.

Jette Tang Kristensen

41 år, fuldmægtig i FOA Fag og Arbejdes Arbejdsløshedskasse. Akademimerkonom i ledelse. Gift med Emil. Mor til to dansk adopterede drenge på 16 og 13 år. Min primære interesse ligger inden for det politiske område.

Jens Damkjær

50 år, far til 5. Tre biologiske søskende på 5, 7 og 9 år adopteret fra Etiopien i 2007, og to biobørn på 21 og 23 år. Privatpraktiserende psykolog. Formand for Etiopienforeningen siden 2008. Opgaver i HB: Kontakt til lande/interessegrupper, ASU, AC, med i udvalg vedr. PAS, kurser, VIP-dagen og litteratur og forskning om adoption.

SEKRETÆR

Carl Erik Agerholm

Tekniker på en lokalradio. Far til Sandor på 25 år, født i Ungarn, og Povl på 22 år, født i Hviderusland. Begge var 6 år da de kom til Danmark. Medlem af HB siden 1995, først som kasserer, nu som sekretær.

SUPPLEANTER

Rie Østergaard

Mor til Alberte på 6 år og Lukas på 3 år, begge født i Kina. Gift med Stig. I bestyrelsen i A&S, Vestjylland i 4 år, det sidste år som næstformand. Har sammen med Charlotte Christensen arbejdet med adoptivbarnets modtagelse i daginstitution/pasningstilbud. Deltaget i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn samt lavet en lille mappe med div. artikler m.m. I efteråret 2010 afholdt et kursus for pædagoger i Herning kommune om adoptivbørn i institutioner/pasningstilbud.

Inge Strandby Jensen

Eneadoptant og mor til Marie på 9 år, født i Tjekket. Arbejder til daglig som dramalærer og informationsmedarbejder på Nordfyns Folkehøjskole. Har været aktiv i bestyrelsen for A&S Fyn. Suppleant i bestyrelsen for Tjekketgruppen. Opgaver i HB: Web'en og PAS.

Charlotte Christensen

Mor til Maria på 6 år fra Bolivia og Niklas på 2 år fra Sydafrika. Pædagog. Gift med Lars. I A&S' bestyrelse, Vestjylland, i 3 år, det sidste år som formand. Har sammen med Rie Østergaard arbejdet med adoptivbarnets modtagelse i daginstitution/pasningstilbud. Deltaget i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn samt lavet en lille mappe med div. artikler m.m. I efteråret 2010 afholdt et kursus for pædagoger i Herning kommune om adoptivbørn i institutioner/pasningstilbud.

KASSERER (VALGT UDEN FOR HB)

Ellen Larsen

Mor til to børn fra Korea, som nu er 25 og 27 år. Jeg har i hele min aktive periode i Adoption & Samfund været kasserer.

Deltag i en workshop på landsmødet

– og gør A&S stærkere

Den økonomiske støtte til familier med adoptivbørn er for tilbagegående. Der gives f.eks. ikke økonomisk støtte til PAS (Post Adoption Service) i det kommende finansår. Samtidig modtager flere og flere adoptanter børn med særlige behov („special needs børn“). Herudover må et stigende antal kommende adoptanter vente i længere og længere tid, inden der kommer et barn i forslag. Der synes at være udfordringer nok, der kan sætte livs- og familiegleden under pres. Der er brug for at styrke Adoption & Samfund såvel udadtil som indadtil.

Det er som regel rart og givende med et godt socialt fællesskab om en sag. Et engagement i Adoption & Samfund er ingen undtagelse, og det gælder både på landsplan, i lokalforeningerne samt i lande- og interessegrupperne. Det er glæden ved at være fælles om noget, der i sidste ende ofte er afgørende for, om vi engagerer os.

I det kommende år, har vi i HB valgt at slå VIP-mødet og landsmødet sammen. Vi håber, at denne model kan give rigtigt mange medlemmer lyst til at deltage, og være sammen både om faglige input, et godt grin og dialoger om de udfordringer, der ligger foran os.

På landsmødets første dag vil der være fire workshops – en til erfaringsudveksling mellem A&S' forskellige lokalforeninger, en

anden til erfaringsudveksling mellem lande- og interessegrupperne, en tredje, hvor du kan høre om den rådgivning, du som medlem af A&S har mulighed for at trække på, og en fjerde, der handler om, hvordan lokalforeningerne samt lande- og interessegrupperne får det praktiske til at fungere i den daglige ledelse. Her vil der være en indføring, i hvordan drift og økonomi nemmest administreres, og ikke mindst hvordan både lokalforeningerne samt lande- og interessegrupperne opnår tilskud til aktiviteter.

Vi opfordrer til, at I hjemme i lokalforeningerne og i lande- og interessegrupperne allerede nu taler om, hvordan I prioriterer at fordele jer til de forskellige workshops, således at I får så mange erfaringer som muligt med hjem. Vi tror på, at rigtig mange af jer har gode erfaringer, som fortjener at blive delt, således at andre kan få glæde af dem – erfaringer, der i sidste ende kommer både medlemmer og samfundet til glæde. Vi tror også på, at det styrker arbejdet og glæden på første hjemlige møde at gå i dialog om oplevelserne i de forskellige workshops.

Kom og vær med. Vi glæder os til at se jer til landsmødet og de nævnte workshops.

Landsmødeudvalget på vegne af hovedbestyrelsen, Lene Borg, Bente Pedersen, Jens Damkjær.

Sangkonkurrence

I landsmødeudvalget har vi besluttet, at vi skal have en A&S sang i foreningen. Denne sang skal synges ved de fremtidige landsmøder og landsgeneralforsamlinger!

Så hvis du er god til at skrive sange, er det lige dig, vi har brug for!

Du er meget velkommen til at også at komponere musikken til sangen, hvis du har de evner. Men du må også gerne skrive sangen på en kendt melodi; her er der bare visse regler, der skal overholdes, for at vi ikke skal betale afgift til KODA. Så hvis du ønsker at skrive en sang på en kendt melodi, så kontakt HB-medlem Lene Borg (se e-mail nedenfor) og bed om at få tilsendt en liste over melodier, der ikke er belagt med KODA-afgift.

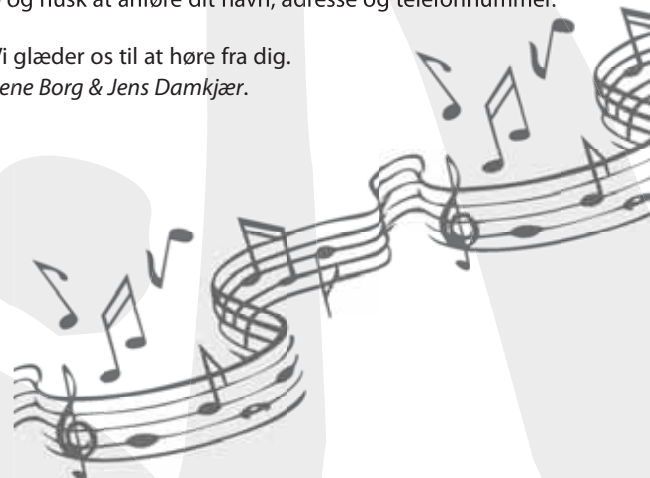
Dommerpanelet består af:
HB-medlemmerne Lene Borg og Jens Damkjær

Vinderen vil blive offentliggjort på landsmødet den 2.- 3. april 2011 på Dalum Landbrugsskole i Odense, hvor sangen skal synges for første gang.

Vinderen modtager en præmie for sangen.

Vil du være med i konkurrencen, så send din sangtekst eller lydfil til lene.borg@adoption.dk senest den 1. marts 2011 – og husk at anføre dit navn, adresse og telefonnummer.

Vi glæder os til at høre fra dig.
Lene Borg & Jens Damkjær.

LANDSMØDE I ADOPTION & SAMFUND

den 2. og 3. april 2011 på Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Temaet for dette års landsmøde: Adoption – et område i forandring

Lørdag 2. april 2011

- 10:00 Velkomst v/formand Michael Paaske.
- 10:15 National adoption v/Nete Pryds fra Familiestyrelsen.
- 11:30 At blive klædt på til forælderrollen, som varer hele livet. Oplæg ved PAS-rådgiver og tidl. kursusleder ved de adoptionsforberedende kurser, Lars Røgils.
- 12:30 Frokost og tid til en gåtur i Fruens Bøge.
- 14:00 Adoption – identitet, samfund og medier. Oplæg og panel v/AC Børnehjælp, DanAdopt, en politiker samt journalist Tine Gøtzsche. Derefter „Højlands forsamlingshus“.
- 16:00 Workshops:
- Hvilken rådgivning kan vi tilbyde i A&S? v/rådgivningskoordinator Mie Olesen.
  - Hvordan skabes en velfungerende lokalforening i A&S? Kom og del dine erfaringer, v/Sanne Haagen Pedersen, LF Fyn.
  - Hvordan skabes en velfungerende lande- eller interessegruppe? Kom og del dine erfaringer, v/Jens Damkjær, fmd. Etiopienforeningen.
  - Få styr på økonomi, drift og tilskud i lokal-, lande- og interesseforeningerne, v/Jørn K. Pedersen, HB.
- 17:15 Pause og tid til networking eller afslapning.
- 18:30 Middag.
- 20:30 World Music Center
Musik og fælles dans v/Cheikhou Diarra, herefter hygge og networking.

Søndag 3. april 2011

- 08:00 Morgenmad
- 09:00 Introduktion til dagen og A & S – sang
- 09:10 Adoption og Samfund i forandring. Hvad har vi nået? Hvad vil vi? Hvad kan vi? v/Michael Paaske/Paul K. Jeppesen, HB.
- 09:40 Grupperefleksioner.
- 10:15 Adopsjonsforum.no – Sådan gør vi i Norge. Nina Schjetne er leder af kontakten mellem Adopsjonsforums moderorganisation og lokalforeninger. Inspiration ved en af verdens 10 største formidlere af adoption. Adoptionsforum er en institution, der både formidler, er medlemsbaseret med lokalafdelinger og afholder adoptionsforberedende kurser.
- 11:30 Grupperefleksioner.
- Hvad har foredraget med Adoptionsforum inspireret os til?
  - Hvad synes vi, det er vigtigt, at A&S fokuserer på?
  - Konkrete forslag og indspark til HB.
- 12:15 Fremlæggelse og videndeling. Korte gruppefremlæggelser af pkt. 2 + 3, fælles afsluttende dialog.
- 13:00 Frokost og tak for denne gang og på gensyn til næste år!

Bindende tilmelding skal ske til: lene.borg@adoption.dk senest den 28. februar 2011. Tilmelding efter „først-til-mølle-princippet“ på grund af begrænsede antal pladser. Husk ved tilmelding at anføre navn, adresse, mobil/tlf.nr. og dit medlemsnummer (står bag på dit medlemsblad), hvilken lokalforening, landegruppe eller interessegruppe, du repræsenterer, samt hvilken workshop du vil deltage i om lørdagen (workshop 1, 2, 3 eller 4).

Landsmødeudvalget 2011
Bente Pedersen, Jens Damkjær og Lene Borg

(Småændringer i programmet kan forekomme).

ADOPTION & SAMFUND
Colombia-landegruppen

Sommerfest i Colombia-landegruppen

Der blev spist, sunget og danset og slået løs på en piñata. Så alt var, som det skulle være ved årets sommerfest i Colombia-landegruppen.

Rammen var Hedehusenes Kulturcenter i Tåstrup, da børn, unge og voksne kom fra hele Danmark for at gense gamle venner og møde nye til sommerfesten 2010 i Colombiaforeningen.

Formanden lagde ud med at fortælle lidt om året, der gik, mens colombianske Janeth fyldte buffeten med lækre retter. Den ene ret var mere overdådig end den anden og alle var de 100 procent colombianske.

Efter maden gik programmet i gang, og vi lagde ud med colombianske sanglege (på spansk) for de yngste. De sang højt på hjemmelavet spansk, mens de samtidig forsøgte at gøre fagterne og følge rytmen. Ikke nogen helt let opgave, da der var fart på både ord og dans, men hvad gør det, når bare man har det sjovt, og det havde de!

Så var det tid til Piñata (colombiansk tøndeslagning). Børnene fik bind for øjnene, en kølle i hånden og blev snurret rundt tre gange, inden de blev sluppet løs og forsøgte at ramme piñataen, der var fyldt med slik. Det tog sin tid, for den var lavet solidt. Men til sidst fik de krammet på den, og slikket regnede ned over de begejstrede børn. Janeths døtre gik på scenen og dansede colombianske nationaldancer for os.

Herefter var der „Scenen er din“, og den blev indtaget af unge adopterede, der sang og dansede, når ikke lige de hyggede sig sammen ved det bord, der var reserveret til dem eller på „diskoteket“ i et tilstødende lokale. De nød også meget at gense hinanden. „For selv om man måske holder kontakt via Facebook eller i Colombia Club, får man jo ikke nødvendigvis tid til at mødes i en travl hverdag. Derfor er sommerfesten en god ting at have,“ som Rasmus udtrykker det.

„For adoptanterne betyder det også meget med sommerfesten,“ fortæller formand Ann Geertsen. „Her kan man mødes med folk, som man har adopteret sammen med, men som man måske ikke ser så ofte, fordi de f.eks. bor i den anden ende af landet. Og så har folk også behov for at tale med andre adoptanter om de små og store spørgsmål, der opstår undervejs, når man er adoptant. I år var der også et par med, som stod på ventelisten. Og det er jo en rigtig fin måde at møde en masse colombianske børn og få talt med folk, der har prøvet, hvordan det er at rejse til Colombia.“

Festen sluttede med den berømte Chivaskage og afsløringen af vinderen i konkurrencen „Gæt en colombiansk frugt“. Frugten så endog meget mærkelig ud, men da det var en konkurrence smagte børnene den alle og endte med at kunne lide den. Og kagen var en lækker chokoladekage forklædt som en bus, med diverse dyr og frugt på taget, som sådan en nu engang har.

Så var det slut for i år, og alle vendte trætte næsen hjemad, fyldte med colombiansk mad og indtryk og måske med telefonnummeret på nye venner, som de skal møde igen til næste års sommerfest. Hvis de da kan vente så længe.

Ellers kan de jo deltage i Colombia-landegruppens forårsfest i Vejle den 2. april 2011 eller i nogle af landegruppens andre arrangementer, som f.eks. vores colombianske madkursus og tur til zoologisk have.

Hvis du vil høre nærmere om Colombia-landegruppen, festerne og vores andre aktiviteter, se vores hjemmeside www.hola.dk, eller skriv til bestyrelsen på Colombia-landegruppen@gmail.com.

Bestyrelsen den 3. november 2010.

Tvillingepigerne Michel og Sara Luna, adopteret fra Ayudame i Colombia.

Rudi 3 år, født i Peru.

Sofie 8 år laver julekonfekt. Hun er født i Sydkorea.

Spændende temamøde for bedsteforældre og forældre til adoptivbørn

v/cand. psych. aut. Susanne Høeg og mormor Lene Nørgaard

Lørdag den 22. januar 2011 kl. 12.30

i Ringsted-Hallerne, Tværallé 2-8, 4100 Ringsted

Hvad er det for særlige udfordringer, som adoptivbarnet og dets forældre står overfor i dagligdagen, som kræver særlig opmærksomhed, viden og erfaring? Hvorledes kan man som bedsteforældre støtte bedst muligt op om adoptivfamilien før og efter adoptionen ud fra, at adoption er en livslang proces.

- Hvorledes kan vi forstå det lille adoptivbarns behov ud fra, at det har haft en historie, før det kommer hjem til sin nye familie?
- Hvad er adoptivfamiliens særlige udfordringer?
- Hvordan kan I gøre jer parate til at blive bedsteforældre til et adoptivbarn?
- Hvorledes kan I som bedsteforældre støtte op om den nybagte familie i den første svære omstillingsperiode?
- Hvordan kan I blive verdens bedste bedsteforældre fremadrettet til stor glæde for jer, forældrene og for barnet?

Susanne Høeg: Privatpraktiserende psykolog, tidligere PAS-rådgiver i Region Nordjylland, Specialist og Supervisor i klinisk børnepsykologi og psykoterapi. Formand for Nordjysk Adoptionsforum og bestyrelsesmedlem i DanAdopt. Adoptivmor til en datter født i Indien. Susanne har igennem mange år givet rådgivning og støtte til adoptivfamilier, unge og voksne, og holdt mange foredrag og skrevet artikler om adoptivfamiliens særlige vilkår.

Lene Nørgaard: Lene er mormor til to børn, der er adopteret fra Etiopien.

Inden mødets start (fra kl. 12.00) vil der være sandwich til alle deltagere. Øl og vand kan købes. Foreningen sørger for isvand, kaffe/the og kage.

Deltagerpris: 125 kr. pr. person. Bindende tilmelding senest den 7. januar 2011 via indbetaling til foreningens kontoreg.nr. 0520 kontonr. 438918. Husk at angive navn og telefonnummer. Bemærk, at tilmeldingen sker efter „først-til-mølle“-princippet, da der er begrænset antal pladser. Hører du ikke noget fra os, er du registreret som deltager. I modsat fald bliver du kontaktet.

Hvis du har spørgsmål til foredraget, kontakt formand Lene Borg på: Lene.Borg.TV2B@hotmail.com eller tlf.: 5943 9201/mobil 4060 9201.

Alle medlemmer af Adoption & Samfund er velkomne. (Bedsteforældre behøver ikke at være medlemmer af foreningen).

LF Midt- og Vestsjælland.

Temaaften: Adoptivbarnet og skolen

ved psykolog Susanne Høeg

Tirsdag den 15. marts 2011 i Valby Kulturhus,

Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby, kl. 18.00-22.00

Hvad er det for særlige udfordringer, som adoptivbarnet og dets forældre står overfor i dagligdagen, når barnet aldersmæssigt når indskolings- og skoleperioden?

Fokuspunkterne på denne temadag vil især dreje sig om, hvorledes vi støtter vores børn bedst muligt i mødet med skolen og den indlæring – fagligt og socialt – som foregår her, og som kræver særlig opmærksomhed, viden og erfaring.

Hvordan kan vi gøre børnene parate til at møde skolens krav? Hvad er det for forhold, som påvirker indlæringen, og hvad betyder miljøskiftet fra daginstitution til skolen/sfo for den adopterede og forældrene? Hvordan kan vi støtte op om tilknytningsprocessen, sprogudviklingen, indlæringen af de faglige og de sociale færdigheder, og støtte udviklingen af et godt selvværd og selvtillid?

Hvordan kan vi som forældre være med til at støtte op om et godt forældre/skolesamarbejde? Hvad gør vi, hvis der er problemer, der ikke bare går over, i form af tilknytningsproblemer, uro, hyperaktivitet, sociale samspilsproblemer, for tidlig pubertetsudvikling, problemer med etnicitet m.m.?

Susanne Høeg: Privatpraktiserende psykolog, specialist og supervisor i klinisk børnepsykologi og psykoterapi. Tidligere PAS-rådgiver, formand for Nordjysk Adoptionsforum og bestyrelsesmedlem i DanAdopt. Adoptivmor til datter født i Indien. Susanne har igennem mange år givet rådgivning og støtte til adoptivfamilier, unge og voksne, samt holdt mange foredrag og skrevet artikler om adoptivfamiliens særlige vilkår.

Bindende tilmelding til Anne Dorthe Staggemeier på ads@flos.dk senest torsdag den 10. marts 2011. Tilmelding kun gyldig ved samtidig indbetaling til foreningens konto: 0400-4010679538. Husk navn i meddelelsesfeltet, tak.

Entré: 100 kr. pr. voksen.
Der vil blive serveret et lettere traktament.

Vel mødt til en spændende aften.

En aften med Lars von der Lieth

Onsdag den 2. februar 2011 i Valby Kulturhus,
Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby, kl. 18.00-21.00

Kom og oplev autoriseret psykolog Lars von der Lieth, forhenværende lektor, nu er leder af lørdagsklinikken. Lars von der Lieth har mange års erfaringer inden for både det kliniske og forskningsmæssige adoptionsområde. Det kan kun blive en oplevelsesrig aften.

Hvorfor kan skolen blive en så afgørende faktor for mange adopterede? Den livslange adoptionsproces belyst fra den første dag og fremover. Kliniske og forskningsmæssige erfaringer. Der vil blive rig mulighed for dialog/spørgsmål.

Bindende tilmelding til Kurt Nielsen på knieslen@yahoo.dk senest torsdag den 27. januar 2011. Tilmelding kun gyldig ved samtidig indbetaling på foreningens konto: 0400-4010679538. Husk navn i meddelelsesfeltet, tak.

Entré: 50 kr. pr. voksen.
Der vil blive serveret kaffe, the og sodavand/vand.

Vel mødt til en spændende aften.

Mathilde 2 1/2 og Andreas 4 er begge født i Colombia.

BILLEDER TIL BLADET

Vi vil meget gerne have billeder af jeres børn til at anbringe i vores blad. Send venligst max. 3 billeder ad gangen. Husk at oplyse navn, land, alder, adresse og lignende. Billederne skal være i høj opløsning (min. 1 MB).

Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside.

Billederne skal sendes til: bladet@adoption.dk

Venlig hilsen Redaktionen

TEMANUMMER OM TEENAGERE

Til et temanummer i april 2011 om teenagere vil vi meget gerne have bidrag fra læserne om alt, der har med teenagere at gøre, f.eks. identitetsproblematikker, rejsegrupper hvor børnene har nået teenagealderen, glæder og sorger, at „give slip“ når børnene bliver store, gode råd eller andet...

Vi modtager også gerne ideer til, hvad du kunne tænke dig at læse om adopterede teenagere.

Bidrag og ideer sendes til: bladet@adoption.dk.

Deadline for aprilnummeret er den 10. marts 2011.

ANNONCE

Coaching lige dér, hvor DU er nu – og gå lettet videre

20% rabat til medlemmer af Adoption & Samfund til og med februar 2011.

Se mere på <http://list-explorer.dk>

Kontakt mig på tlf.: 28 92 95 96 og på mail@list-explorer.dk
Glædelig jul ønsker Kirsten List Larsen.

PS: Jeg har 10 års erfaring som frivillig i Adoption & Samfund.

ANNONCE

Psykolog Susanne Høeg

Mangeårig erfaring med adoption Rådgivning og terapi til adoptivfamilier, unge og voksne adopterede.

Grønnegade 18, 1107 København K
Tlf. 30 13 36 00
susanne.hoeg@gmail.com
www.susannehoeg.dk

ANNONCE

BEDSTEFORÆLDREKURSUS

den 26.3.2011 i Kolding

For bedsteforældre og andre nære relationer.

ADOPTION OG TILKNYTNING – FORDYBELSEKURSUS

27.3.2011 i Kolding

For vordende og nuværende adoptanter.

Se nærmere: www.karenfabricius.dk

Familie terapeut Michel Gorju tlf. 30244764.

Psykoterapeut MPF, Karen Fabricius Hansen tlf. 26 28 42 13

TEENAGELI V?
SKRILLI VI!
FRI GØRELSE?
KONFLIKTERNE?
AT BLIVE VOKSEN?
GLÆDEN OG SAMVÆRET?
HVEM ER JEG?

ESSAYKONKURRENCE

Find penalhuset, computeren eller mobilen frem. Redaktionen sætter en Mp3-afspiller på højkant i en forrygende essaykonkurrence, hvor DU får chancen for at skrive dit hjerte ud!

BETINGELSER

- ★ Du er mellem 13 og 20 år.
- ★ Du skriver et essay på max. 6000 anslag (ca. et par sider).
- ★ Dit essay handler om det at være adopteret.
- ★ Du sender dit essay til: bladet@adoption.dk senest den 4. januar.

Har du brug for hjælp undervejs, så skriv til: annegaard@mail.dk

Vi glæder os til at høre fra dig!

Mange hilsener
Redaktionen

MATERIALE FRA FORENINGEN

Adoption & samfund udgiver en række pjecer om adoption og adopterede. For eksempel: Når adoptivbørn skal passes, Adoptivbarn i klassen, Adopteret og voksen og Adoptionsrådgivning – før, under og efter adoptionen.

På www.adoption.dk under „Få råd og hjælp“ kan du se alle udgivelser fra foreningen og finde rådgivning og information om adoption generelt. Her kan du hente pjecerne som pdf, eller du kan bestille dem hos sekretaer@adoption.dk.

På www.adoption.dk kan du også læse foreningens blade, som rummer artikler og temanumre om alt fra hente-rejser og skolestart til sent adopterede børn. På <http://litteratur.adoption.dk> finder du en liste med litteratur om emner med relation til adoption.

ADOPTION & SAMFUND SØGER REVISOR

Da foreningens revisor gennem mange år ønsker at stoppe med udgangen af dette regnskabsår, søger vi en ny revisor (registreret eller statsautoriseret), der vil påtage sig denne frivillige opgave.

OPGAVER:

- årlig revision af regnskabet
- underskrive foreningens dokumentation i forbindelse med forskellige former for tilskud
- besvare revisionsmæssige spørgsmål fra kasserer og administrationsgruppe

Eventuelle spørgsmål kan rettes til foreningens sekretær:

Carl Erik Agerholm, tlf.: 74 75 73 65,
carl.erik.agerholm@adoption.dk
eller kasserer:

Ellen Larsen, tlf.: 86 45 26 32,
kasserer@adoption.dk

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider.
Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, så se under adresser og links på www.adoption.dk

Lokalforeninger i Region Nordjylland Nordjylland

Torben Fristrup, Wilhelm Jensensvej 1,
9500 Hobro
Web: <http://nordjylland.adoption.dk>
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf.: 98 52 55 42

Lokalforeninger i Region Midtjylland Gudenåen

Mona Østergård, Sanglærkevej 12, Mønsted,
8800 Viborg
Web: <http://gudenaen.adoption.dk>
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf.: 86 64 61 72

Vestjylland

Charlotte Christensen, Ringkøbingvej 1,
7400 Herning
Web: <http://vestjylland.adoption.dk>
Mail: vestjylland@adoption.dk
Tlf.: 97 21 17 78

Østjylland

Jeanette Lyk, Langballevej 14, 8320 Mårslet
Mail: oestjylland@adoption.dk, tlf.: 86 29 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen, Prangeager 38, 7120 Vejle Øst
Web: <http://sydvestjylland.adoption.dk>
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf.: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Ulla Grau, Hydevadvej 28, 6270 Rødekro
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf.: 74 69 38 13

Fyn

Sanne Pedersen, Lundsbjergvej 38, 5863 Ferritslev
Web: <http://fyn.adoption.dk>
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf.: 65 97 22 97

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland
Charlotte Flaskager Thomasen, Ladebyvej 76,
4700 Næstved
Mail: sydsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 21 84 62 46

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg, Tveje-Merløse 28, 4300 Holbæk
Web: <http://midtogvestsjaelland.adoption.dk>
Mail: midtogvestsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden København

Kurt Nielsen, Dæmningen 55, 2500 Valby
Web: <http://koebenhavn.adoption.dk>
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf.: 36 16 87 25

Københavns Omegn

Lene Brydensholt, Virum Stationsvej 200, 2830 Virum
Web: <http://koebenhavnsomegn.adoption.dk>
Mail: koebenhavnsomegn@adoption.dk
Tlf.: 45 83 02 22

Nordsjælland

Sune Rasborg, Bentevej 3, 3060 Espergærde
Mail: nordsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 49 13 57 55

Bornholm

Mail: bornholm@adoption.dk
VAKANT

LANDEGRUPPER

Bolivia

Anette Buch-Illing, buch-illing@privat.dk
Benny Nielsen, egeskillet24@mail.dk
Katinka Hoydal, hoylysdal@mail.dk
www.landegruppe-bolivia.dk

Bulgarien

Bo Persson
fam.persson@gmail.com
<http://bulgarien.adoption.dk>

Burkinagruppen

Benedikte Lohse
Kollundvej 38 Kastrup, tlf. 60 17 13 16
bmlohse@hotmail.com

Colombia

Ann Geertsen
Faksingevej 7, 2700 Brønshøj, tlf. 29 76 71 62
www.hola.dk

Danmark

Lau Rasmussen
tlf. 64 82 55 56 / 29 86 55 56
www.danskadoption.dk

Ecuador

Jens Reiermam
Englystvej 46, 3600 Frederikssund, tlf. 31 64 11 13
jens@reiermann.dk, www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
tlf. 86 29 20 28
jensld@mail.dk, www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
tlf. 47 52 77 76

Hviderusland

www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
tlf. 64 47 38 35
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
tlf. 97 17 31 01

Kina

Michael Johansen
Tandervej 45, 8320 Mårslet, tlf. 86 78 27 22
kontakt@kinaforeningen.dk, www.kinaforeningen.dk

Koreatrolde (Landegruppe for Sydkorea)

Sisse Jacobsen, Engdraget 25, 3450 Allerød
tlf. 30 23 34 08
koreatrolde@koreatrolde.dk, www.koreatrolde.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
tlf. 75 65 48 36
hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Formand: Maija-Liisa Kylmäluoma Pedersen
Mail: kippis@mail.dk, tlf. 25 18 83 71
Medlemskontakt: Yvonne Hegaard Hansen
Mail: yvonnehegaard@hotmail.com, tlf. 29 64 17 04
nigeriaadoption.dk

Peru

Bjørn Rude Voldborg
Æblehaven 1, 3400 Hillerød, tlf. 48 25 05 95
bgv@pharmexa.com

Rumænien

Lars Birk Sørensen
tlf. 86 41 51 13
larsbirk@skylinemail.dk, www.rumania.adoption.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Flemming Bratved
Gårdager 10, 2640 Hedehusene, tlf. 46 56 30 18
flemming@bratved.dk, sri-lanka.adoption.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk Mortensen
Kjærvej 6, 4220 Korsør, tlf. 58 35 00 54
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Ebbe Møller
tlf. 45 79 24 46 / 40 64 55 84
ebbemoeller@yahoo.dk

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tlf. 66 14 31 95
www.tjekkiet@adoption.dk

Vietnam

Peter Skjøt
Vigerslevstræde 12, 2500 Valby, tlf. 36 30 05 28
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Annette Havemann Linnert, tlf. 49 19 09 13
Hanne Juhl Holm, tlf. 26 36 27 23
www.balvikas.dk, info@balvikas.dk

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehlert, Julagervænget 22, 5260 Odense S,
tlf. 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitte Wörtwein, tlf. 35 38 32 66
gwortwein@gmail.com

Børnehjemmet Palna, Indien

MetteThomsen, tlf. 38 28 50 25

Adoption & Samfund tilbyder rådgivning i alle faser af en adoption. Rådgiverne er enten faglige rådgivere med en specifik relevant uddannelse og særlig viden om adoption eller adopterede og adoptanter, som gerne lægger øre til din historie og kan komme med råd baseret på deres personlige erfaringer og foreningsviden i øvrigt.

Rådgiverne arbejder på frivillig basis. De har tavshedspligt. De fleste rådgivere besvarer rådgivningsopkald i deres hjem.

Bemærk faglige- og særlige rådgivere har lukket i juli. Sagsrådgiverne kan kontaktes hele sommeren. Generelt vil det være mest belejligt, hvis I ringer efter kl. 20.

SAGSRÅDGIVERE

Sagsrådgiverne svarer på generelle spørgsmål om adoption og rådgiver i alle faser af adoptionsproceduren fra de første overvejelser om adoption til adoptionsbevillingen er givet.

Simple spørgsmål kan fremsendes på mail til adressen: raadgivning@adoption.dk.

For egentlig rådgivning i adoptionssager er det bedre at henvende sig telefonisk til en af rådgiverne nedenfor, især hvis det drejer sig om lidt mere komplicerede sager, f.eks.:

- Sager, hvor ansøgerne fornemmer risiko for helt eller delvist afslag på godkendelse.
- Anke- og klagesager.
- Problemer i matchningssager.
- Problemer i forhold til de formidlende organisationer.

<i>Bente Romanoff</i>	33 22 88 68
<i>Annikе Kjør Hansen</i>	35 82 35 43
<i>Claus Stenmose</i>	59 44 14 32
<i>Josie Køhlert</i>	43 64 70 10
<i>Mie Olesen</i>	36 45 02 08
<i>Janet Majlund</i>	40 58 66 66

FAGLIGE RÅDGIVERE

Rådgiverne er fagfolk, der frivilligt rådgiver inden for deres professionelle fagområde.

Læge

Besvarer spørgsmål, der vedrører helbreds- og handicapforhold hos såvel adoptionsansøgere som barn i forslag og adopterede.

<i>Jens Bertelsen,</i>	23 45 49 97
<i>E-mail:</i>	<i>musaeus@dadlnet.dk</i>
<i>Ida Bjerrum Bach</i>	25 78 41 24
<i>E-mail:</i>	<i>ibb@dadlnet.dk</i>

Sundhedsplejerske

Rådgiver om den gensidige tilknytningsproces mellem barn og forældre, almindelige reaktionsmønstre hos barnet f.eks. i forbindelse med søvn, måltider og andre dagligdags ting som pusling og bad. Hvordan kan man som forældre hjælpe sit barn gennem skiftet fra børnehjem/plejefamilie til adoptivfamilie.

<i>Gitte Korsholm Jørgensen</i>	74 83 22 57
---------------------------------	-------------

Pædagog

Rådgivning i forbindelse med barnets/børnenes start i institution og dagpleje samt eventuelle vanskeligheder i institutionen/daglejen.

<i>Rie Østergaard</i>	97 22 12 87 / 22 43 91 52
<i>Charlotte Christensen</i>	91 21 18 78
<i>E-mail:</i>	<i>charlotte@sircus.dk</i>
<i>Telefontid</i>	kl. 20.00 - 21.00

Pædagogisk konsulent

Rådgivning i forbindelse med institutionsstart, indskoling og vanskeligheder i institutioner/skoler.

<i>Gitte Stæhr Larsen</i>	48 24 51 55 / 31 16 69 51
---------------------------	---------------------------

Speciallærer

Rådgiver hvis der er behov for eller overvejelser om en særlig undervisningsindsats i skolen, særligt i forbindelse med omsorgssvigtede børn.

<i>Pia Robinson</i>	21 66 76 18
<i>E-mail:</i>	<i>pia-robinson@hotmail.com</i>

Talepædagog og speciallærer

Rådgiver om tale- og sprogvanskeligheder før eller efter barnets ankomst. Sparrer evt. med den lokale talepædagog.

<i>Irene Bjerregaard</i>	27 12 93 07
--------------------------	-------------

Psykolog

Rådgiver unge og voksne adopterede og adoptivfamilier. Herudover kan psykologen medvirke til at viderefremme eventuelle behov for længerevarende indsats til relevante behandlere og/eller instanser.

<i>Birgit Cederholm</i>	44 44 33 82
-------------------------	-------------

Socialrådgiver

Tilbyder råd og vejledning om det at samarbejde med sociale myndigheder, dvs. at finde vej i systemerne, rådgivning om lov og ret, herunder at forstå bevillinger og afslag. Rådgiveren kan ikke afgøre eller omstøde kommunens afgørelse, men bistå med vejledning om muligheder for at anke en afgørelse.

<i>Lise Rytter Krogh</i>	51 22 07 68
--------------------------	-------------

FORÆLDRE RÅDGIVERE

Rådgiverne er medlemmer med særlig interesse i et bestemt emne inden for adoptionsområdet.

Ventelistefrustrationer

Rådgivning, når man er i adoptionsforløbet og oplever frustrationer, fordi forløbet ikke går som forventet, eller når det er vanskeligt at klare ventetiden.

<i>Jan og Anette Mark</i>	98 43 19 23
<i>E-mail:</i>	<i>anettemark@webspeed.dk</i>

Tab af barn i forslag

Rådgivning som hjælp og støtte til dem, der har mistet et barn, som de har haft i forslag og været godkendt til.

<i>Janne Skov</i>	66 13 63 02
-------------------	-------------

Adoption af danske børn

Rådgivning om anonym adoption af danske børn. Rådgivningen vejleder ikke i forbindelse med familie- eller stedbarnsadoption.

<i>Fam. Behmer</i>	64 82 62 20
--------------------	-------------

Adoption af danske børn uden samtykke, åbne eller lukkede adoptioner

Rådgivningen er baseret på erfaringer med adoption af danske børn uden samtykke, hvad end det drejer sig om åben eller lukket adoption ud fra den danske lovgivning fra 2009 om tvangs bortadoption. Rådgivningen omhandler også erfaringer om plejebringelse med henblik på senere adoption.

Henvendelse sker via psykologrådgiveren eller rådgivningskoordinatorene (se andetsteds).

Adoption af præmature børn

Rådgivning om det at få et præmaturnt barn i forslag eller at have et præmaturnt barn.

<i>Trine Boardman</i>	46 37 07 08
-----------------------	-------------

Adoption af større børn

Rådgivningssamtaler samt mulighed for kontakt til andre familier, der har modtaget større børn, som tilbyder telefonisk støtte og hjælp omkring de problemer, der kan være forbundet hermed.

<i>Anne Marie Poulsen</i>	28 29 26 18
<i>E-mail:</i>	<i>amfp@pbhome.dk</i>

Skoleproblemer

Rådgivning i forbindelse med vanskeligheder knyttet til den adopteredes skolegang.

<i>Bente Pedersen</i>	62 62 20 51
-----------------------	-------------

Netværk for „fravalgte“ adoptivforældre

Forældre, som ikke længere kan få kontakt med deres børn eller kun har en meget anstrengt kontakt.

<i>Kirsten og Flemming Andersen</i>	86 28 16 07
-------------------------------------	-------------

Eneadoptanter/GEA

Gruppen af Eneadoptanter, GEA, tilbyder eneansøgere rådgivning før, under og efter godkendelse samt efter hjemtagelse af barn. Endvidere har GEA faglige rådgivere, hvis udgangspunkt er eneoption. GEA tilbyder desuden hjælp til opstart af samtalegrupper på et hvilket som helst tidspunkt i adoptionsprocessen.

<i>Marianne Bonne</i>	23 60 34 82
<i>E-mail:</i>	<i>mariannebonne@webspeed.dk</i>
<i>Signe Hindsberger</i>	23 31 01 54
<i>E-mail:</i>	<i>signhind@post7.tele.dk</i>

Adoptionslinjen

Voksne adopterede tilbyder rådgivning omkring det at være adopteret.

Adoptionslinjen er p.t. under omstrukturering og er derfor ikke tilgængelig indtil videre.

ARTIKELOVERSIGT 2010

	<i>blad/side</i>		<i>blad/side</i>
Ledere			
Paaske, Michael			
Jamen, så adopter dog de børn!.....	1/3	Lindberg, Lone	
Vælg til og vælg fra.....	2/3	Tanker efter generalforsamlingen.....	6/12
Besparelser på adoptionsområdet?.....	4/3	Mogensen, Lisbet	
Konkrete forslag fra A&S.....	5/3	De lyserøde kaniner.....	5/8
Må vi bede om mere rummelighed og et anstændigt menneskesyn?.....	6/3	Når én bliver til to.....	2/8
Artikler			
Andresen, Anne Marie		Rygård, Niels Peter	
Adoptionen i kunsten – kunsten i adoptionen.....	3/8	Det globale børnehjemsprojekts udvikling.....	2/12
Christiansen, Annette Smedegaard		Senderovitz, Heidi	
En ildsjæl i Ringsted.....	2/14	Der sad en adoptivfamilie på en tømmerflåde.....	1/4
Kommer viden kommer råd.....	2/4	Skovmand-Madsen, Gerda	
Treenighed på Trinity – det årlige VIP-møde.....	1/10	Adoption følger generationer.....	1/8
Damkjær, Jens		Stockmarr, Irmelin	
En beretning fra Euradopt-konferencen 28-29. oktober i Oslo.....	6/10	Det forbyggede kongebarn.....	4/8
Degn, Christina Krag		Tønnesen, Lone Guldbrandt	
Hjælp – mit barn vil ikke sove!.....	6/4	Hjælp til putningen.....	6/7
Hansen, Minna Friberg		Qvist, Anne Mette	
Danmarks første Kenya-prinsesse.....	4/4	Sønnen er kun et problem, når den udebliver.....	6/6
Hedegaard, Jeanette		Anmeldelser og omtaler	
Den svære søvn.....	6/8	Korsgaard, Gunhild	
Henriksen, Carsten		Børn kommer da med flyveren: Hvilken planet kommer du fra?.....	3/14
Den koreanske dansker.....	5/4	Nyt fra landegrupper og lokalforeninger	
Jensen, Nina Hauge		Colombia-landegruppen.....	6/20
Uddrag fra dagbog.....	6/9	Meddelelser, notitser mv.	
Jeppesen, Paul K.		Brug VIP-listen som din informations- og debatkanal.....	6/16
Hvor længe må vi vente?.....	1/15	Hovedbestyrelsens beretning 2009-2010.....	6/14
Særligt børnetilskud ingen menneskeret i Danmark.....	3/15	Præsentation af hovedbestyrelsen.....	6/17
Korsgaard, Gunhild		Præsentation af redaktionen.....	5/13
Adoption, kunst og forskning.....	2/10		
Kærsvang, Jane og Ib			
Lokal adoption i Vietnam.....	3/4		

BEMÆRK!

Der er kommet nye rådgivere til i år blandt andet på områderne ventefrustrationer og ufrivillige adoptioner. Se rådgivningsguiden på side 26.

ADOPTIONSKALENDER

Husk, du er altid velkommen til at deltage i et arrangement i andre lokalforeninger end din egen

Dato	Tid og sted	Arrangement	Arrangør og tilmelding
22.01.11	kl. 12.30 Ringsted-Hallerne Tværalle 2-8 4100 Ringsted	Temamøde for bedsteførelde og forældre til adoptivbørn v/ psykolog Susanne Høeg og mormor Lene Nørgaard. Se annoncen i bladet og http://kal.adoption.dk/84.pdf .	LF Midt- og Vestsjælland lene.borg.tv2b@hotmail.com Tilmelding senest 07.01.11
02.02.11	kl. 18.00-21.00 Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8 2500 Valby	En aften med Lars von der Lieth Hvorfor kan skolen blive en så afgørende faktor for mange adopterede. Den livslange adoptionsproces belyst fra den første dag og fremover. Se annoncen i bladet.	LF København Kurt Nielsen, knielsen@yahoo.dk Tilmelding senest 27.01.11
15.03.11	kl. 18.00-22.00 Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8 2500 Valby	Adoptivbarnet og skolen v/ psykolog Susanne Høeg. Hvordan støtter vi vores børn bedst muligt i mødet med skolen. Se annoncen i bladet.	LF København Anne Dorte Staggemeier, ads@flos.dk Tilmelding senest 10.03.11
26.03.11	kl. 10.00-18.00 Kolding Vandrehjem Ørnsborgvej 10 6000 Kolding	Kursus for bedsteførelde og andre nære relationer til adopterede og deres familier	Familie terapeut Michael Gorju tf. 30 24 47 64 og psykoterapeut Karen Fabricius Hansen tf. 26 28 42 13 www.karenfabricius.dk
27.03.11	kl. 10.00-18.00 Kolding Vandrehjem Ørnsborgvej 10 6000 Kolding	Adoption og tilknytning fordybelseskursus For vordende og nuværende adoptanter.	Familie terapeut Michael Gorju tf. 30 24 47 64 og psykoterapeut Karen Fabricius Hansen tf. 26 28 42 13 www.karenfabricius.dk
02.04.11 03.04.11	Dalum Landbrugsskole Landbrugsvej 65 5260 Odense S	Landsmøde 2011 Se programmet: http://kal.adoption.dk/85.pdf .	Landsmødeudvalget lene.borg@adoption.dk Tilmelding senest 28.02.11
27.04.11	kl. 19.00 Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8 2500 Valby	En aften for bedsteførelde og andre pårørende v/ PAS-psykolog Marie Olsen-Kludt og nogle bedsteførelde. Se mere på LF Københavns hjemmeside.	LF København Janet Majlund Tilmelding senest 20.04.11

Adam og Emma. Adam er født i Nigeria.